

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd

Bakalářská práce

Syndrom týrané ženy a jeho zdravotní a sociální rizika

Vypracoval: Tereza Janovská

Vedoucí práce: PhDr. Martina HRUŠKOVÁ, Ph.D.

České Budějovice 2016

Abstrakt

Domácí násilí je nejrozšířenější druh násilí současnosti a zahrnuje všechny formy fyzického, psychického i sexuálního násilí. Objevuje se u všech vrstev společnosti a nerozlišuje ani mezi věkovými či intelektuálními rovinami. Domácí násilí se objevuje u žen, mužů, dětí i seniorů. Nerozlišuje barvu pleti, politické či náboženské smýšlení, ani druh vzdělání. Násilí páchané v soukromí na nejbližších je součástí celé naší společnosti. Nejrozšířenějším typem domácího násilí je násilí páchané na ženách. Násilí ohrožuje jak zdraví, tak celkový život oběti. Následkem dlouhodobého násilí páchaného na druhé osobě vzniká syndrom týrané osoby, kterému je věnována tato bakalářská práce.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část pojednává o základní charakteristice domácího násilí a jeho jednotlivých znacích, formách, příčinách a jeho následcích na obětech. Dále v teoretické části této bakalářské práce naleznete vysvětlení genderového rozdělení rolí, podle čehož je v naší společnosti nejčastěji zakotvena myšlenka autoritativního muže a submisivní ženy. Následuje základní pilíř celé teoretické části, kterým je samotný syndrom týrané ženy. V této kapitole a podkapitolách je pomocí odborné literatury popsán vznik a průběh uvedeného syndromu. Teoretická část je zakončena institucemi a právními opatřeními, kterými se stát Česká republika snaží týraným osobám pomoci.

Druhá část práce je tvořena z části praktické, která je těžištěm celé bakalářské práce. Skládá se z vypracovaného kvalitativního výzkumu, který je tvořen polostrukturovaným rozhovorem s pěti komunikačními partnerkami, které aktuálně prožívají násilí ze strany svého partnera. Data byla nasbírána v Krizovém centru pro děti a rodinu o. s. Po teoretickém popisu vybrané strategie, techniky a metodiky následuje popis výběrového vzorku a samotný výzkum.

Hlavní cílem je zmapování životních situací týraných žen. Výzkumná otázka je zaměřena na samotné zjištění subjektivních prožitků týraných žen a vnímání jejich těžké životní situace. Práce by měla vést k podání srozumitelných informací o obětech domácího násilí a jeho následcích.

Výsledky výzkumu ukázaly, že týrané ženy vyrůstaly v konfliktních rodinách a v dětství zaznamenávaly rozepře mezi svými rodiči. Dále týrané ženy zaznamenávají na své osobě psychické, zdravotní i sociální dopady, které vedou ke sníženému sebevědomí, ztrátě přátel, uzavření se do sebe. Týrané ženy nevěří cizím lidem, nerady o svém problému mluví a jsou přesvědčeny o tom, že je nad jejich síly vymanit se z této těžké životní situace, i kdyby si to z celého srdce přály.

Bakalářská práce by mohla být prospěšná ke vzdělávání sociálních pracovníků, kteří se zajímají o problematiku týraných osob a pro obohacení znalostí laické a široké veřejnosti.

Klíčová slova

Domácí násilí, týrání, oběť, syndrom týrané ženy, týrané ženy, rodina, násilí, zdravotní a sociální dopady.

Abstract

Domestic violence is currently one of the most common type of violence and includes all forms of physical, psychological and sexual violence. It occurs at all levels of society and it does not discriminate neither between age or intellectual layers. Domestic violence occurs in cases of women, men, children and even elderly people. It does not discriminate regarding skin colour, political or religious beliefs or the level of education. Violence perpetrated in privacy on our closest people is part of our entire society. Still the most common type of violence is the one perpetrated on women. Violence threatens health as well as overall life of the victim. Long-term consequences of violence against another person arise the battered person syndrome which is discussed in this bachelor thesis.

This bachelor thesis is divided in two parts. The theoretical part is about basic characteristic of domestic violence and discusses its various characters, causes and its consequences for the victims. In this bachelor thesis you can also find an explanation of the division of roles by gender, according to which the idea of the authoritative man and the submissive woman is anchored in our society. Then the basic pillar of the whole theoretical part follows, which is battered women's syndrome itself. In this chapter and subchapter the onset and course of the syndrome is described by means of specialized literature. The end of the theoretical includes institutions and legal measures, which the Czech Republic established to help abused persons.

The second part consists of the practical part, which is the main focus of the whole bachelor thesis. It consists of a drawn qualitative research, which consists of semi-structured interview with five female communication partners that are currently experiencing violence from their partner. Data were collected in a Crisis center for children and family. After theoretical description of the strategy, techniques and methodologies, the description of a sample and the research itself follows.

The main goal is mapping the life situation of battered women. Research question focuses on identifying the actual subjective experience of battered women and their perception of a difficult situation. This thesis should lead to understandable information about victims of domestic violence and its consequences.

Research results have shown that abused women grew up in conflicting families and in their childhood they recorded disputes between their parents. Furthermore battered women recorded psychological, medical and social impacts that lead to decreased self-esteem, loss of friends and becoming withdrawn. Battered women do not trust strangers, do not like to talk about their problem and they are convinced that it is beyond their power to emerge from this difficult situation, despite the fact that it is their wholeheartedly wish.

The bachelor thesis could be beneficial to the education of social workers who are interested in the issue of battered people and could enrich the knowledge of the society in general.

Key words

Domestic violence, abuse, victim, battered women 's syndrome, battered women, family, violence, health and social impacts

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 28. 4. 2016

.....

Tereza Janovská

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí práce PhDr. Martině Hruškové, Ph.D za odborné vedení, cenné rady, vstřícnost a trpělivost při tvorbě této bakalářské práce. Poděkování patří také mé rodině, která mi umožnila studium na vysoké škole, za jejich podporu a důvěru.

Obsah

Úvod	11
1 Teoretická část	12
1.1 Domácí násilí na ženách – obecné charakteristiky.....	12
1.1.1 Znaký domáciho násilí	14
1.1.2 Formy domáciho násilí.....	15
1.1.3 Příčiny vzniku domáciho násilí dle Bílého kruhu bezpečí.....	16
1.1.4 Fáze domáciho násilí dle Matouškové	17
1.1.5 Následky domáciho násilí	18
1.2 Genderové rozdělení rolí domáciho násilí	19
1.2.1 Genderové stereotypy domáciho násilí	19
1.2.2 Muž jako agresor	20
1.2.3 Žena jako oběť domáciho násilí.....	21
1.3 Syndrom týrané ženy	22
1.3.1 Naučená bezmoc	23
1.3.2 Sebezničující reakce.....	24
1.3.3 Posttraumatická stresová porucha.....	25
1.3.4 Stockholmský syndrom.....	26
1.4 Popis sociální práce v kontextu krizové pomoci	28
1.4.1 Služby sociálního poradenství	30
1.4.2 Služby sociální prevence	30
1.5 Ochrana týraných žen dle zákona č. 135/2006 Sb.....	33
1.5.1 Institut vykázání.....	33
2 Cíl práce a výzkumné otázky.....	35
2.1 Cíl práce	35
2.2 Výzkumné otázky	35
3 Metodika	36
3.1 Strategie, metoda, technika	36
3.2 Realizace výzkumu	37
4 Výsledky	39
4.1 Charakteristika komunikačních partnerů	39

4.2 Výsledky výzkumu	44
5 Diskuze	54
6 Závěr	59

Seznam použitých zkratek

DN

KP

MPSV

OSPOD

MS

MV

MZ

Úvod

Láska, domov, partnerský vztah. To jsou slova, která ve většině z nás vyvolávají příjemné pocity spojené s lidmi, na kterým nám velmi záleží a víme, že i jim záleží na nás. Bohužel tomu tak není u každého. Někteří lidé se setkali, anebo aktuálně setkávají s násilím skrytým za dveřmi okolní společnosti. S násilím tak zvláštního charakteru, že se sami oběti stydí o něm mluvit ze strachu, že je veřejnost odsoudí. Pro oběti domácího násilí tyto slova neznamenaají nic víc než strach a utrpení. Domov pro ně již není úkryt před okolním světem, domov je pro ně místo, kde zažívají bolest, strach a utrpení. Ženy, které se v průběhu svého života staly oběťmi nebo aktuálně zažívají týrání ze strany svého partnera, popisují stav jako jednu velkou zoufalost, ze které se nedokáží samy vymanit. Jejich život se odehrává mezi hranicemi naprostého šílenství a dokola se opakujících omluv a proseb o odpuštění. Už samy ani nevědí, kde je realita a čemu doopravdy mohou věřit.

Problematika týkající se týraných žen se nedotýká pouze obětí či agresorů. Týká se celé naší společnosti, a proto je nutné se o ní více zajímat, zkoumat jí, vnímat její negativní dopady a celkově o ní mluvit natolik otevřeně, aby si každý z nás uvědomil, jak velmi nebezpečná je. Jsem přesvědčená o tom, že celková informovanost o domácím násilí a jeho dopadech není dostatečná. Lidem také dle mého chybí poučení o tom, jak se tváří v tvář chovat k obětem či agresorům domácího násilí, což snižuje ochotu poskytnout obětem domácího násilí účinnou pomoc.

Téma Syndrom týrané ženy, jsem si vybrala díky dlouhodobému zájmu o mezilidské vztahy a samotnou krizovou intervenci. Překvapuje mě, jaká spousta mých známých a přátel pocítuje ve svém vztahu napětí a uvádějí známky domácího násilí. Díky těmto faktům jsem se rozhodla o týraných ženách vypracovat práci, která by mohla být k užitku mému, samotným obětem, lidem, kteří o takových případech vědí a chtějí pomoci a v neposlední řadě i pro ty, kteří se o danou problematiku zajímají.

1 Teoretická část

1.1 Domácí násilí na ženách – obecné charakteristiky

Domácímu násilí páchanému na ženách se dle Cimrmannová a kol. (2013) dostává v médiích a mezi odbornou veřejností v poslední době velké pozornosti. Autoři uvádějí, že jeden z důvodů je snaha zrovnoprávnit obě pohlaví a překonat tak společenské stereotypy, což bylo ještě do poloviny 20. století nepřípustné a historický vývoj domácího násilí na ženách prošel za tuto dobu celou řadou změn. V této práci se budu věnovat však pouze obecné charakteristice domácího násilí na ženách z důvodu velké obsáhlosti tématu, na které mi zde nezůstává prostor.

Přestože se tato práce věnuje především týraným ženám, pokládám za nezbytné vysvětlení samotného pojmu „domácí násilí“. Dle Střílkové a Fryštáka (2009) je „domácí násilí“ jeden z konceptů, které v českém zákoně nejsou zcela jasně definovány. Autoři uvádí, že tento pojem zasahuje do mnoha vědních disciplín, a proto je velmi obtížné ho jednoznačně formulovat a také ho není možné zkoumat pouze z pohledu práva či sociální práce. Autoři (titíž) dále doplňují, že je domácí násilí komplexní problém, který vyžaduje interdisciplinární přístup. V literatuře je „domácí násilí“ vysvětleno velkou řadou různých definic. Důležité je, abychom si utvořili o domácím násilí ucelený přehled, a brali v úvahu všechny jeho aspekty, a tak ho vnímali jako celistvý problém.

Matoušková (2013, s. 13), popisuje ve své knize definici vymezenou Radou Evropy roku 1985: „*Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.*“.

Internetový zdroj domacinasili.cz (2007) používá na svých webových stránkách tuto definici: „*Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.*“.

Další z mnoha definic „domácího násilí“ uvedli ve své knize dvojice Střílková a Fryšták (2009, s. 13) „*Domácím násilím se rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, mezi osobami, které jsou či byly spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě.*“.

Conwayová (2007) popisuje, že termín „domácí“ se užívá z toho důvodu, aby bylo zjevné, že se násilí odehrává v úzkém osobním vztahu a to nejčastěji mezi manželi, rodiči a dětmi nebo ostatními lidmi, kteří společně žijí a mají osobní vztah. Střílková s Fryštákem (2009) uvádí, že násilí může mít mnoho podob, nejčastěji je to však kombinace několika z nich. Autoři (titíž) poznamenávají, že nejběžnější formou je kombinace fyzického a psychického násilí, pouze psychická podoba týrání podobně jako sexuální obtěžování a násilné nucení k sexuální aktivitě se izolovaně vyskytuje spíše výjimečně.

Conwayová (2007) udává, že v poslední době vzrůstá počet týraných stárnoucích členů rodiny, ovšem násilí páchané na ženách stále převládá. Kubálková s Čáslavskou a Appeltovou (2010) ve své knize uvádějí definici OSN, která formuluje násilí páchané na ženách jako „*jakýkoli násilný čin namířený proti ženám, jehož výsledkem je nebo může být fyzická, sexuální nebo psychická újma či utrpení žen, včetně hrozeb takových činů, nátlaku nebo svévolného zbavení svobody, ať ve veřejném nebo soukromém životě.*“

Autoři Kubálková, Čáslavská a Appeltová (2010) uvádějí, že dle zprávy tajemníka OSN o násilí na ženách z roku 2008, byla přinejmenším jedna ze tří žen během svého života fyzicky napadena, přinucena k sexu či jinak zneužita. Daligandová (2014) dodává, že ze 100 obětí domácího násilí je v dnešní době 90 žen a 10 mužů, přičemž jsou nejvíce ohroženy ženy a dívky ve věku od dvaceti do pětadvaceti let. Dále autorka poznamenává, že bez ohledu na sociální a kulturní prostředí i bez ohledu na věk, se nám může zdát, jakoby ženy vyprávěly ten samý příběh plný lásky a násilí, jehož součástí je odpuštění, odloučení, setkání a opětovné vzplanutí lásky.

1.1.1 Znaky domácího násilí

Internetový portál Bílý kruh bezpečí (2007) uvádí, že se domácí násilí od běžného násilí odlišuje tím, že vykazuje své specifické znaky, díky nimž lze poznat, že se jedná právě o tento čin. Dále web (tentýž) popisuje, že i přes to, že se v rodině vyskytne nějaký násilný incident, nemusí vždy nutně jít o domácí násilí. Aby se jednalo o tento typ násilí, musí být naplněny všechny čtyři znaky. Bílý kruh bezpečí (2007) uvádí, že pokud některý ze znaků chybí, jedná se pravděpodobně o jiný rodinný problém, než je domácí násilí.

První ze znaků popisuje Vitoušová (2007) jako **opakovanost a dlouhodobost**. Dle autorky se v tomto případě jedná o tzv. násilí na pokračování. Uvádí (tamtéž), že tento akt není jednočinný, ale má svůj start, vývoj a konec. Matoušková (2013) zmiňuje, že při vývoji dochází k opakovaným projevům a to často velmi dlouhou dobu. Autorka doplňuje, že se nejedná o jednorázový incident, byť mu lze připisovat závažné důsledky.

Eskalace, je dle Policie ČR v článku o domácím násilí (2015) druhý ze znaků domácího násilí a vyznačuje se tím, že se násilí stupňuje, dochází k útokům proti lidské důstojnosti, které postupně přerůstají ve fyzické útoky a končí až u závažných trestných činů, které mohou ohrožovat zdraví a život. Dle Střílkové a Fryštáka (2009) se jednotlivé násilné útoky vyznačují především vzrůstající intenzitou a zkracujícím se obdobím bez konfliktů. Venglářová (2011) popisuje stoupající násilí tak, že je oběť nejdříve zesměšňována, až dojde k úplnému psychickému týrání. Venglářová (2011) uvádí, že se v důsledku tohoto chování mohou vyskytnout i velmi závažná zranění, kdy je oběť surově bita, řezána, pálena a v nejzávažnějších případech i usmrcena.

Dalším znakem je **rozdělení rolí**. Matoušková (2013) uvádí, že k násilí dochází především u velmi blízkých osob, které si postupně diferencují role na osobu násilnou a osobu ohroženou. Dále autorka popisuje, že se jejich postavení stává nerovné a v průběhu incidentů se tyto role nemění. Policie ČR (2015) udává, že v situaci domácího násilí nedochází k vzájemnému napadání ve smyslu hádek, rvaček, sporů, ale vždy je zde přesné vymezení stran incidentu a toto postavení se nemění.

Posledním znakem je **soukromí**. Střílková a Fryšták (2009) poukazují na fakt, že k násilí dochází z pravidla v soukromí, tedy beze svědků a to nejčastěji v soukromí

společného bydlení, ale i na jiných místech, jako je například chata, hotel a podobně. Policie ČR (2015) poznamenává, že k tomuto aktu dochází za zavřenými dveřmi, stranou od společenské kontroly. Dle Matouškové (2013) k incidentům může dojít také na veřejnosti, avšak velmi sporadicky.

1.1.2 Formy domácího násilí

Dle Čírtkové (2008) byly v počátcích teorie o domácím násilí rozlišovány především jeho formy, tedy konkrétní podoby tohoto násilí, které násilná osoba uskutečňovala. Níže jsou vyjmenovány nejčastější formy, které se mezi partnery vyskytují.

Nejvíce viditelné je **fyzické násilí**, neboť zpravidla zanechává stopy v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin, zaschlé krve apod. (Acorus, 2011). Jde o fyzický akt, popisují Střílková s Fryštákem (2009), jako je fackování, bití rukama či předměty, kopání, škrcení, svazování, vyhrožování bodnou nebo palnou zbraní a také jinými předměty, zakazování spánku, jídla až po útoky vedoucí proti životu.

Nejčastější formou bývá **psychické násilí** a je dle Čírtkové (2008) popisováno jako neviditelné násilí. Toto jednání zahrnuje dle Matouškové (2013) zejména slovní týrání, ponižování, zesměšňování na veřejnosti i v soukromí, ustavičnou kontrolu průběhu dne, výslechy, vyhrožování apod.

Nejčastější formou DN mezi partnery je **sexuální násilí**. Matoušková (2013) do této kategorie zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, tedy takové, které oběť sama nechce a podstupuje je nedobrovolně a s nechtí. Webový portál Intervenční centrum Brno uvádí, že do této kategorie patří znásilnění, nucení k sexuálním praktikám proti vůli oběti, sexuální napadení, donucení sledování či napodobování sexuálních praktik z pornografie apod.

Jako násilí excesivní je popisováno dle Čírtkové (2008) **ekonomické násilí**, tedy kontrolu vybočující z normy nebo také odmítání finančních prostředků oběti. Střílková a Fryšták (2009) uvádějí, že do tohoto druhu násilí patří omezování přístupu k penězům, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji oběti, utajování ekonomické situace agresora i celé rodiny nebo neposkytnutí prostředků na děti a společnou domácnost.

Autoři Střílková a Fryšták dále poznamenávají, že díky svým zkušenostem z praxe, mohou říci, že nejčastější formou domácího násilí v České Republice i ve světě jsou uskutečňované kombinace fyzického a psychického násilí, přičemž o stupeň níž se nachází samostatné psychické násilí.

1.1.3 Příčiny vzniku domácího násilí dle Bílého kruhu bezpečí

Bílý kruh bezpečí (2014) ve své příručce pro všechny, kteří jsou ohroženi domácím násilím, vysvětluje, že na vzniku domácího násilí se podílí různé příčiny a rozhodně ne každý člověk se může stát agresorem nebo obětí tohoto druhu násilí. Tyto rizikové faktory uvádí Bílý kruh bezpečí (tentýž) pro vznik domácího násilí jako klíčové:

Osobní dispozice znamená, že má každý jedinec své vlastní vrozené či získané sklony k tomu podlehnout násilnému jednání nebo naopak podlehnout tomuto chování. Násilné osoby mají tendenci rychle vybuchnout i při řešení malicherností, mají agresivní reakce a špatně se kontrolují. Naproti tomu oběti domácího násilí mají sklony k narušenému sebevědomí nebo naučené bezmoci (Bílý kruh bezpečí, 2014).

Vzorec chování z dětství má agresor zažitý a může se objevovat na pozadí agresivního chování. V tomto případě se může stát, že sám pachatel byl v dětství vystaven násilnému chování mezi svými rodiči či k sobě samému. Tato osoba poté přijímá vzorce chování do své vlastní rodiny na svého partnera nebo potomka (Bílý kruh bezpečí, 2014).

Krizová sociální situace se vyznačuje například ztrátou zaměstnání, dluhy, problémy s bydlením. Velmi silným vlivem se také stává závislost na alkoholu či jiné droze nebo gamblerství. Jsou to tedy všechny situační aspekty, do kterých spadá konkrétní sociální prostředí a životní situace (Bílý kruh bezpečí, 2014).

1.1.4 Fáze domácího násilí dle Matouškové

Matoušková (2013) popisuje domácí násilí jako akt, který se neobjevuje jednorázově, ale ve fázích, které se opakují. Dále autorka zmiňuje, že toto období bývá pro svou cyklickou podobu, označováno pojmy „kruh domácího násilí“ nebo také „spirála domácího násilí“. Takový název nese hlavně z důvodu toho, že je zde zohledněna vzrůstající agresivita a brutalita útoků, popisuje Střílková a Fryšták (2009). Autoři (tytéž) dále uvádí, že většina obětí ani nemůže s jistotou říct, jaký incident zapříčinil první spouštěcí mechanismus a kdy se vlastně násilí ve vztahu poprvé objevilo. Matoušková (2013) popisuje tři fáze, kterými nejčastěji domácí násilí prochází:

Jako první nastává **fáze vytváření napětí**, při které bývá agresor přehnaně žárlivý, podrážděný, zuřivý a každá maličkost ho velmi snadno rozčílí. Naproti tomu oběť se snaží vyhovět všem požadavkům agresora, snaží se být milá a uctívá i přes to, že bývá velmi často kritizována. Začíná zde docházet k tomu, že se oběť viní za agresorovy nálady, a i přes všechnu nevoli se snaží agresorovi vyhovět (Matoušková 2013).

Druhá fáze, ve které agresor začíná ztrácet kontrolu nad svým jednáním, se označuje jako **období týrání**. Postupně se objevují mírné psychické a později i fyzické napadání a oběť se cítí bezmocná, bojí se jakkoli zasáhnout a cítí vůči agresorovi velkou zlobu (Matoušková 2013).

Období usmiřování je poslední fáze, která je nazývána také jako „období líbánek“. Agresor se cítí vinen za své hrubé jednání a snaží se oběti omluvit. Slibuje jí, že se již nic takového nestane a zahrnuje ji něžnostmi a láskou. Oběť na tyto milá slova a činy slyší, agresorovi odpouští a věří, že se jejich vztah opravdu urovná (Matoušková 2013).

1.1.5 Následky domácího násilí

Hrdá (2004) uvádí, že reakcí na dlouhodobé násilí si sama oběť vytváří určité mechanismy, které jí usnadňují soužití s agresorem. Oběť si vypěstuje vzorec chování, který vyplývají z dlouhodobého násilí a odpovídá laické představě o týrané osobě, doplňuje Hrdá (2004).

U oběti se lze nejčastěji setkat s psychickými následky, nejobvyklejší je extrémní laskavost, která je způsobena v důsledku dlouhodobého podřizování se agresorovým požadavkům, popisuje Hronová a Vavroňová (2011). Týrané ženy často uvádí také zničující pocit strachu, bezmoci a nejistoty, kvůli tomu, že oběť nikdy neví, jak se agresor bude chovat, uvádějí Hronová a Vavroňová (2011). Oběti jsou velmi často dezorientované a emočně oploštěné, dodávají autorky (tytéž).

Papežová (2016) uvádí, že vedle psychických důsledků, zde hrají velkou roli také fyzické následky, které jsou způsobeny agresivními útoky pachatele. U týraných žen často dochází k zlomeninám končetin, žeber, modřinám, podlitinám, potratům nebo i k trvalému poškození zdraví, doplňuje Papežová (2016). Týrané ženy také čelí znásilňování, které má za důsledek prokazatelně gynekologické problémy, kterými jsou např. vaginální krvácení, infekce, myomy, velké bolesti při pohlavním styku nebo infekce močových cest, doplňuje Hronová a Vavroňová (2011).

Hrdá (2004) uvádí, že se oběť velmi často sama za sebe stydí, má pocit viny kvůli svému jednání a také za to, že vůbec vyhledala pomoc. Oběti například vyhledají pomoc v různých poradnách, ale skrývají svůj problém za problém jiný a doufají v pomoc, dodává Hrdá (2004). Občas se i stává, že sama oběť potřebuje pomoc, ale problém skrývá za problém nějakého svého kamaráda či známého, vysvětluje Hrdá (2004).

1.2 Genderové rozdělení rolí domácího násilí

Marhánková (2006) uvádí ve svém článku o ženách, které žijí v azylových domech, že ve své podstatě domácí násilí podléhá genderovému rozdělení a to dle feministek pomocí polarit maskulinity a feminity. Dále autorka uvádí, že je nutné vnímat domácí násilí, jako jeden z možných důsledků nerovností založených na rozdílech mezi muži a ženami, a proto je domácí násilí násilím genderově podmíněným.

Článek o Pekingské deklaraci, která byla přijata na 4. Světové konferenci o ženách, uvedený MPSV ČR (1995) definuje v odstavci číslo 118 kořeny násilí páchaného na ženách takto: *„Násilí na ženách je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi muži a ženami, které vedly k nadvládě mužů nad ženami a diskriminaci žen a brání plnému pokroku žen. Násilí na ženách po celý jejich život se v zásadě odvozuje z kulturního modelu, zejména škodlivého vlivu tradiční a zvykové praxe a všech extremistických činů souvisejících s rasou, pohlavím, jazykem nebo náboženstvím, které udržují nízké postavení žen.“*

1.2.1 Genderové stereotypy domácího násilí

V této kapitole popíšeme samotný pojem gender, jeho vývoj a také to, jakým způsobem zasahuje do domácího násilí. Koldinská (2010) uvádí, že výraz gender vzniká v průběhu, kdy se jedinec socializuje, tedy v období, kdy se učí „být ženou či mužem“. Dále se autorka zmiňuje, že se během staletí v lidské společnosti vytvořili určité role a sociální úkoly mužů a žen, které vyplynuly z jejich biologických vlastností, a postupně se přeměnili ve společenské očekávání, které nazýváme jako „genderové stereotypy“.

Daligand (2014) popisuje genderové stereotypy jako tradiční představy o typicky mužských a typicky ženských vlastnostech a o rolích a pozicích mužů i žen ve společnosti. Autorka (tamtéž) udává, že typický muž dle genderového stereotypu je považován za odvážného a zručného, avšak se sklony k agresivitě a také v dnešní době poměrně dbá na svůj vzhled. Naproti tomu Daligand (tamtéž) typickou ženu popisuje jako osobu s protikladnými vlastnostmi od osoby typického muže. Typická žena, jak autorka

dále uvádí, je žena dbající o svůj vzhled, je citlivá, starostlivá, je považována za nepřiliš odvážnou a téměř vůbec agresivní, spíše se submisivními prvky chování.

Franzová (2002) uvádí, že domácí násilí je spojeno s postavením tzv. ideální ženy ve společnosti i rodině, to znamená, že má být ta submisivní, milá a pokorná, a měla by poslouchat svého muže. Na druhou stranu muž má mít symboly tzv. ideálního muže a má být v rodině ten dominantní člen, z čehož vyplývá, že dle genderového rozlišení rolí se tedy většinou jedná o násilí mužů obracející svou zlost proti ženám případně jejich dětem, dodává Franzová (2002).

1.2.2 Muž jako agresor

Jak už je uvedeno v předchozí podkapitole, je muž dle genderových stereotypů, považován za osobu, která má přirozené sklony k agresivitě (Daligand 2014). Kelnarová a Matějková (2008) uvádějí, že se častěji právě muž stává agresorem proto, že má ve vztahu často totální převahu nad ženou, což se projevuje například tím, že je živitelem rodiny, což znamená, že udržuje finance a může s nimi dle svého hospodařit. Dále, jak autorky popisují, je muž hlavou rodiny a proto rozhoduje o chodu domácnosti, o tom kde budou bydlet, kam budou chodit jejich děti do školy, jaké zájmové kroužky budou navštěvovat a podobně. Autorky Kelnarová a Matějková (tytéž) popisují, že tímto chováním se muž stává dominantní osobou a snaží se uplatňovat svá mužská privilegia.

Dle Daligand (2014) mají útočníci nebo také agresori stejné znaky, kterými jsou nezralost, neschopnost navázat vztah založený na důvěře nebo potíže s mluveným projevem. Dále autorka popisuje, že se jedná především o muže, kteří jsou impulzivní a snadno ztrácejí kontrolu nad svým chováním. Daligand (tamtéž) uvádí, že jsou tito agresivní muži často deprimovaní sami ze svého chování, a proto mají sklony k užívání alkoholu, jiných návykových látek a také k sebevraždám, a to proto, že nedokáží vytvářet plnohodnotný vztah a na místo toho si tento vztah nahrazují interpersonálním vztahem k návykové látce.

Střílková a Fryšták (2009) poznamenávají, že agresori pocházejí ze všech socioekonomických, etnických, rasových a náboženských skupin, často se chovají jinak

doma a také na veřejnosti, jsou žárliví, majetnickí a své partnerky omezují a hlídají na každém kroku, což často přerůstá i k izolaci od rodiny a přátel.

1.2.3 Žena jako oběť domácího násilí

Internetový portál acorus.cz uvádí, že jsou ženy oběťmi domácího násilí až v 98 procentech případů. Dle Střílkové a Fryštáka (2009) si často laická veřejnost myslí, že se může obětí násilí stát pouze žena, která je pasivní, na svém muži závislá a velmi nesamostatná, avšak takto stanovená typická oběť domácího násilí neexistuje, pravda je taková, že se obětí může stát kdokoliv z nás.

Conwayová (2007) uvádí, že si často oběti myslí, že si za násilí, které jim způsobuje agresor, mohou sami, a to tím, že udělaly něco, co útočnicka rozčílilo, jsou neschopné, anebo si prostě nic jiného nezaslouží. Pastor (2007) popisuje, že se tímto chováním oběť dostává do bezvýchodné situace, při které ji imponují prvky přátelského chování agresora, který oběti slibuje, že se daný incident již nikdy nebude opakovat, přičemž mu oběť věří a přijímá zodpovědnost za provedené násilí na sebe.

Podle zjištění Lasserre (2014) nejsou ženy, postihnuté domácím násilím, ochotny mluvit o vzniklém problému. Autor (tentýž) uvádí, že je to dáno hlavně strachem z odsouzení, z toho, že by jim nikdo jiný nevěřil nebo z toho, že jejich ošetřující lékaři budou pochybovat o existenci násilí a oběti ztratí tímto chováním všechnu zbývající víru a stanou se bezmocné.

1.3 Syndrom týrané ženy

Garder (2006) popisuje pojem syndrom týrané ženy (angl. Battered Woman Syndrom) jako psychologickou teorii, která je určena k vysvětlení vzorce chování žen, které tímto syndromem trpí. Čírková (2008) uvádí, že tento syndrom byl popsán v letech 1979 – 1984 a jako první syndrom popsala autorka Lenore Walkerová v roce 1979 ve své knize Týraná žena (angl. Battered Woman). Walkerová (2009) uvádí, že byl ze začátku jejího výzkumu velký zájem o toto téma jak z řad odborníků, tak i laické veřejnosti a konečně se začalo mluvit o dlouhodobém násilí páchaném na ženách, o které jde i v situaci, kdy je v případě naprostá absence fyzického násilí.

Některé případy došly tak daleko, že se syndrom týrané ženy začal objevovat i u soudního jednání a to jako hlavní argument obhájců týraných žen, které svého partnera usmrtily, uvádí Walkerová (2009). Jeden z prvních případů byl „burning bed“, při kterém Francine Hughsovou její manžel mnoho let psychicky, fyzicky i sexuálně týral, popisuje Thomas a Fremouw (2009). Francine, po mnoha neúspěšných pokusech vymanit se a rozvést se, jednoho dne zapálila postel, ve které její manžel právě spal, uvádí Thomas a Fremouw (2009). Díky nepřičetnosti podložené právě syndromem týrané ženy byla Francine nakonec u soudu zproštěna viny, dodávají autoři (titíž). Walkerová (2009) dodává, že bylo později od psychopatologického pohledu na syndrom týrané ženy ustoupeno a dnes je takovéto odsouzení možné jen na základě nepřičetnosti podle běžných standardů nebo je-li prokázána nutná obrana.

Lenore Walkerová (2009) přinesla do praxe pojem Syndrom týrané ženy, avšak další odborníci na danou problematiku později přišli na to, že oběťmi nejsou pouze ženy, ale také jiné osoby, a proto byl tento syndrom označen jako syndrom týrané osoby, jehož specifickou charakteristikou je úplná ztráta nebo snížení schopnosti jedince adekvátně reagovat na prožívané násilí, uvedli Ševčík, Štěpánková a kol. (2011).

Dle Vágnerové (2012) se může stát obětí domácího násilí jakákoli žena a to v důsledku selhání obranného mechanismu. Obecnou příčinou selhání obranného mechanismu je nejčastěji tendence přijímání odpovědnosti za vzniklou situaci zcela

bezdůvodně a přijímání tak role oběti, tedy týrané ženy, popisuje Vágnerová (tamtéž). Syndrom týrané ženy se dle Čáp, Erudis in Kopecká (2015) projevuje ve chvíli, kdy se u ženy začínají objevovat tyto následující znaky - deprese, nízké sebevědomí, ztráta hmotnosti, migrény, vyčerpanost atd. Jsou to tedy důsledky vzniklé trpěním domácího násilí, ať už krátkodobého či dlouhodobého charakteru (Vitoušová 2016).

Čírtková (2008) uvádí, že Syndromem týrané ženy se vysvětluje široká škála projevů, které na sobě nese týraná žena, přičemž závisí na konkrétním případě, jaké symptomy se projeví a jaké zůstanou v pozadí. Vágnerová (2012) popisuje, že kromě násilí fyzického, psychického či sexuálního rázu, trpí týrané ženy často sociální izolací a manipulací ze strany agresora, za účelem ztráty kontaktu s blízkým okolím, přičemž cílem je, aby se oběť stala zcela závislá na agresorovi a to i z finanční stránky. Oběť ztrácí sebeúctu a postupně se ani nepokouší bránit, protože nevěří, že by toho byla schopna, uvádí autorka. Weiss (2003) dále uvádí další ze symptomů týrané ženy: plachost a sociální zdrženlivost. Žena se dle Weisse (tamtéž) chová k agresorovi podřízeně a submisivně. Finleyová (2013) uvádí, že nejúčinnější pomocí pro týrané ženy je říci o svém problému někomu blízkému, komu můžeme věřit, avšak díky výše uvedeným příznakům je to pro týranou ženu velmi komplikované. Walkerová (2009) těmito projevy, které oběť vykazuje, popisuje vznik tzv. naučené bezmoci, kterou převzala od M. Seligmána. Vágnerová (tamtéž) uvádí, že veškeré důsledky v psychice ženy, která způsobuje agresorova manipulace, se mohou rozdělit do následujících kategorií:

- Naučená bezmoc
- Sebezničující reakce
- Posttraumatická stresová porucha

1.3.1 Naučená bezmoc

Nebo také snížená „agency“ či „akceschopnost“ je dle Walkerové (2009) způsobena ztrátou víry ve vlastní schopnosti zajistit si bezpečnost. Hunt (2000) popisuje, že se jedná o specifický důsledek týrání oběti, kterého si jako první povšimnul

M. Seligman, který prováděl experimenty na psech. Hunt (2000) popisuje tyto experimenty, při kterých byli psi po jednom umístováni do klece, ze které nemohli uniknout a přes kovovou podlahu dostávali elektrické rány do nohou, vždy ve chvíli, kdy bylo rozsvícené červené světlo. Později zjistili, že se těmto ranám nedá vyhnout, tudíž zůstali stát na jednom místě a nechali se bít, aniž by se snažili jakkoli uniknout, popisuje Hunt (2000). Díky tomuto výzkumu přišel M. Saligman na to, že si psi postupně vytvořili očekávání, že ať už by udělali cokoli, ráně by se nevyhnuli a naučili se být bezmocní, obdobně jako týrané ženy, doplňuje Hunt (2000).

Oběť, tedy týraná žena, si sama sebe přestává vážit a ztrácí pocit vlastní hodnoty, uvádí Střílková a Fryšták (2009). U týrané ženy dochází k omezování schopnosti prožívat radost a naproti tomu je zvýšená úzkost a pocit ohrožení, popisuje Vágnerová (2012). Autorka dále konstatuje, že tyto ženy zažívají stud za to, co se děje a nesou veliký pocit viny, přičemž jsou lhostejné k sobě i svému okolí a celkově otupělé. Vágnerová (tamtéž) uvádí, že jsou schopnosti týraných žen reagovat vztekem značně omezeny, což podporuje jednání, které předchází útěku či útoku vůči agresorovi, avšak citová vazba k násilníkovi zůstává značně vysoká. Střílková a Fryšták (2009) doplňují, že je týraná žena zmatená, pociťuje nejistotu, beznaděj a ztrácí jakoukoli sebeúctu, což je doplněno o ztrátu schopnosti rozpoznat skutečnost reality, odehrávající se kolem ní.

Týraná žena/osoba má z násilníka vystupňovaný strach, který ochromuje její spolupráci s krizovými centry i policií. Vůči násilníkovi se chová vstřícně a ustupuje mu, aby předešla explozím. Není schopna situaci racionálně vyhodnotit a pochopit, že násilí svým chováním sama nevyprovokovala.“ (Čírtková, 2008, str. 30).

1.3.2 Sebezničující reakce

Je další ze symptomů týrané ženy a vyskytuje se dle Střílkové a Fryštáka (2009) především v dlouhotrvajících partnerských vztazích, ve kterých je popírána vina agresora. Vágnerová (2012) uvádí projevy týraných žen, které spočívají ve zkresleném uvažování a hodnocení dané situace, přičemž agresor opakovaně vyvolává u oběti pocit neschopnosti samostatně uvažovat a to zejména při řešení její situace. Čírtková (2008)

popisuje, že agresor mění své chování ve vztahu k oběti mezi velmi slušným a velmi neslušným. Autorka (tataž) dodává, že díky rozdílu agresorova chování, je pro oběť velmi složité získat od agresora odstup a místo toho se díky jeho střídavému projevu přízně a nepřízně dostává do svízelné situace a od agresora si nedokáže udržovat odstup.

Dle Čírtkové (2008) je základním faktorem sebezničující reakce odpověď na zneužívání týraných žen označována jako „manipulace s realitou“. Žena často danou realitu přetváří a nevěří svému vlastnímu úsudku, doplňuje Čírtková (tataž). Násilí si vysvětluje nějakým přijatelným, zdánlivě logickým způsobem, doplňuje Vágnerová (2012). Autorka (tataž) popisuje, že si oběť agresorovo počínání vysvětluje přemírou alkoholu, špatnou sociální situací či svou vlastní vinou a naopak vyzdvihuje partnerovo kladné stránky.

Týraná žena má tendenci celou věc zlehčovat a bagatelizovat, přičemž nevnímá vážnost situace, popírá samotnou podstatu týrání a vniklému zranění přisuzuje jiný význam, popisují Střílková a Fryšták (2009). Autoři (titíž) doplňují, že oběť domácího násilí popírá jakoukoli možnost pomoci a v mnoha případech se vrací zpět k týrajícímu partnerovi.

1.3.3 Posttraumatická stresová porucha

Patří dle Baštecké (2009) do kategorie Psychických poruch v rozdělení MKN-10 (Mezinárodní klasifikace funkčních schopností a disability zdraví). Jedná se o duševní poruchu, která ovlivňuje emotivitu člověka a především vyvolává silnou úzkost, vysvětluje Tesař (2014). Autor dodává, že diagnóza nese tento oficiální název od roku 1980, ale dříve se jí říkalo různě, například během občanské války v USA to byla porucha s názvem „Vojáckovo srdce“ nebo po válce ve Vietnamu „post-Vietnam syndrom“.

Porucha se dle Marvánové-Vargové (2008) může rozvíjet na základě působení závažného stresoru, ať už v partnerských vztazích, znásilněním nebo únosem, avšak

pokud se jedná o traumatickou situaci záměrně způsobenou blízkým člověkem, bývá problém složitější a oběť je nucena ho déle řešit.

Špatenková (2004) uvádí, že týrané ženy vykazují projevy této poruchy nejčastěji ve formě únikových tendencí jako je popírání, apatie, strnulost, izolace a další. Autorka (tamtéž) pokračuje, že se kvůli působení extrémně stresového faktoru ve formě násilí, objevuje u žen zvýšená vznětlivost, úzkost, přecitlivělost a nejčastěji vysoká forma deprese. Střílková a Fryšták (2009) poznamenávají, že týrané ženy nejsou schopny přijímat negativní emoce či vztek. Často utíkají před konflikty a nedokáží se v těchto situacích přirozeně chovat. Při kontaktu s autoritativní osobou, se snaží vyhovět všem požadavkům, jak nejlépe dokáží a projevují až extrémní vstřícnost a dobrosrdečnost (Střílková, Fryšták, 2009).

Špatenková (2004) uvádí, že je situace těchto žen zkomplikovaná navíc faktem, že jim sekundárně ubližují ti, kteří by jim měli nabídnout pomoc a chránit je. Pravidlo bývá, že místo pochopení, pomoci nebo ochrany se týrané ženy setkávají s pochybnostmi a obviňováním, poznamenává autorka (tamtéž). Špatenková (2004) vysvětluje, že se týrané ženy setkávají na policii, u lékařů, na úřadech, u soudů i u svých nejbližších s bagatelizováním jejich situace, čímž se dostávají ještě do horší situace, než ve které se nacházejí.

1.3.4 Stockholmský syndrom

Vargová a Vavroňová (2006) uvádějí, že byl tento syndrom poprvé popsán v roce 1974 ve spojitosti se zadržením čtyř lidí, kteří sloužili jako rukojmí a byli drženi po dobu šesti dnů bankovními lupiči ve Stockholmu. Matoušková (2013) uvádí, že termín „Stockholmský syndrom“ pojmenoval americký psychiatr Frank Ochberg, který provedl hloubkovou studii týkající se Stockholmského incidentu. Mlčochová (2014) poznamenává, že se tento syndrom popisuje jako paradoxní psychologický jev, který zaznamenává sympatie vytvořené obětí (např. rukojmí) na pachateli (např. únosci).

Stockholmský syndrom se rozvine dle Vargové a Vavroňové (2006) v případě, že jsou splněny následující čtyři předpoklady:

- život oběti je v ohrožení
- oběť nemůže uniknout, anebo se domnívá, že únik není možný
- oběť je izolována od okolí
- pachatel své oběti projevuje přechodně jistou míru náklonnosti či laskavosti.
(Vargová a Vavroňová, 2006, str. 39)

Vargová a Vavroňová (2006) uvádí, že si oběti vytvářejí s pachatelem emoční vazbu a to z toho důvodu, že se agresor v mnoha případech snaží projevit jen na několik okamžiků svou přátelskou a milou tvář, přičemž dostává oběť naději, že by pachatel nemusel být tak zlý a že by mu měly dát ještě jednu šanci. Marvánová-Vavroňová (2008) popisuje fakt, že Stockholmský syndrom se stal nedílnou součástí syndromu týrané ženy, kdy ohrožená oběť projevuje tzv. „*psí oddanost*“ vůči svému agresorovi.

Vargová a Vavroňová (2006) doplňují výzkum Dee Grahamové a Edny Rawlingsové, které zjistily, že se Stockholmský syndrom nevytváří pouze u týraných žen, ale také u zajatců, týraných dětí, vězňů ve věznicích či koncentračních a pracovních táborech, členů sekt, válečných a politických zajatců a vězňů, kteří aby přežili, tak se po určitém čase identifikovali s agresorem. Autoři (titíž) poznamenávají, že klasickým důsledkem Stockholmského syndromu je aktivní bránění agresora ze strany oběti při řešení akutní krize v domácnosti, například ve spojitosti s policií, kdy se oběť snaží celou situaci hájit a pomoci pachateli.

1.4 Popis sociální práce v kontextu krizové pomoci

Navrátil (2014) uvádí, že sociální práce je určena jednotlivcům, rodinám i skupinám, kteří se nacházejí v nepříznivé životní situaci. Úkolem je podle autora zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života, přičemž sám klient může oslovit různé organizace, které mu mohou pomoci při řešení jeho životní situace. V současné době může klient získat informace o službách na obecních, městských či krajských úřadech nebo na příslušných odborech sociálních věcí, popisují Viereckl s Lideckou a Votočkovou (2015). Úlehla (2005) udává, že je velmi důležité nechat klientům vlastní prostor pro jejich rozhodnutí a akceptovat to, zda chtějí pomoci či nikoli a pokud ano, tak v jaké míře.

Zatloukal (2008) uvádí, že základním znakem všech sociálních služeb je to, že se jedná o veřejnou službu, která je poskytována lidem v nepříznivé životní situace a snaží se tuto negativní situaci odvrátit. Autor (tentýž) dodává, že se pod pojmem sociální služba může také rozumět služba, pro kterou je charakteristické působení k výhodnější rovnováze mezi společenským očekáváním a schopnostmi klientů tato očekávání realizovat. Dalším ze znaků sociální služby je dle Zatloukala (2008) ten, že jsou služby poskytovány multidisciplinárním týmem složeným z velké řady odborníků, jako jsou sociální pracovníci, psychologové, pedagogové aj. Tato interdisciplinární spolupráce je pro osoby ohrožené domácím násilím velkou podporou, vidí-li fungující systém pomoci a jeho vzájemnou provázanost, dodává Cimrmanová a kol. (2013).

Úlehlová (2009) poznamenává, že řešení případů domácího násilí vyžaduje komplexní přístup zejména proto, že se může tento druh násilí včas odhalit, identifikovat a v neposlední řadě i určit správné řešení, které povede k co nejrychlejšímu ukončení týrání. Dále autor (tamtéž) uvádí, že se zapojují všechny instituce, které mohou být místem prvního kontaktu, ale také i ty, které by se mohly přímo setkat na místní úrovni s ohroženou osobou. Matoušek a kol. (2010) uvádí, že je potřeba, aby se ve spojitosti s účinnou pomocí ohroženým osobám, věnovalo dané problematice více resortů vlády, ať už ministerstvo vnitra (MV), spravedlnosti (MS), zdravotnictví (MZ), tak i ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV).

Dle Úlehlové a kol. (2009) lze tyto instituce rozdělit na represivní a pomáhající, přičemž za represivní instituci lze považovat Policii ČR, městskou a obecní policii a přestupkové oddělení obecních úřadů. Do pomáhajících institucí lze zařadit dle Úlehlové a kol. (titíž) nemocnice, záchranou službu a sociální služby poskytované dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kterým bude v následující kapitole věnována větší pozornost.

Matoušek a kol. (2010) uvádějí, že týrané ženy vyžadují praktickou i duševní podporu, která je posílí a je poskytovaná formou psychické, sociální a právní pomoci. Psychická podpora je dle autora poskytována pomocí rad (krátkodobých i dlouhodobých), vedení k rozhodnosti, schůzek, které podporují sebeúctu a sebedůvěru, kurzů, které se týkají výchovy dětí a umožnění návštěvy skupin, které se navzájem podporují. Dále Matoušek a kol. (titíž) poznamenává, že sociální pomoc představuje také pomoc materiální, která se týká nejvíce zabezpečení bydlení, nezbytných finančních prostředků, které týraným ženám ve většině případů chybí a také pomoc se zabezpečením péče o děti a dostupnost veřejných služeb, doplňuje Matoušek a kol. (titíž). V právní pomoci spočívá dle Matouška a kol. (2010) především finanční a sociální podpora, správa majetku a případné opatrovnictví dětí.

Matoušek a kol. (2010) poznamenávají, že bychom se měli k týraným ženám, které jsou většinou zahanbené, ponížené a vystrašené ze situace, kterou právě prožívají, chovat s úctou a podporovat je především v obnovení a vybudování jejich vnitřní síly. Velmi žádoucí je dle Matouška a kol. (titíž), aby sama oběť domácího násilí došla k přesvědčení, že násilí nebyla její chyba a aby znovu začala věřit sama sobě. Na doporučení Matouška a kol. (2010) mohou oběti navštěvovat svépomocné skupiny nebo skupiny osobního rozvoje, řízené vycvičenými profesionály, kteří pomáhají obětem procvičovat sebehodnocení, zdravý životní styl, komunikaci s partnerem, řešení konfliktu v domácím prostředí, možné reakce na násilné chování partnera (včetně krizového plánu na rychlý odchod z domova pro závažný případ propuknutí nevladatelné agresivity partnera) apod.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách vymezuje, které služby jsou poskytovány osobám ohroženým domácím násilím, uvádí Matoušek a kol. (2010). Dle autora se jedná o následující služby:

- Služby sociálního poradenství (§37 základní a odborné sociální poradenství)
- Služby sociální prevence (§55 telefonická krizová pomoc, §57 azylové domy, §60 krizová pomoc, §60 intervenční centra)

1.4.1 Služby sociálního poradenství

MPSV (2006) vymezuje v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v paragrafu 37, následovně: *„Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí; zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. Součástí odborného poradenství je i půjčování kompenzačních pomůcek.“*

Základní sociální poradenství dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, poskytuje potřebné informace k řešení nepříznivé sociální situace, přičemž je to základní činnost při poskytování všech druhů sociálních služeb. Zákon dále uvádí, že všichni poskytovatelé sociálních služeb jsou povinni tuto činnost zajistit.

Odborné sociální poradenství je podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách zaměřené na potřeby jednotlivých skupin osob, toto poradenství je potom dále využíváno v nejrůznějších poradnách, v našem případě týkajících se osob ohroženým domácím násilím (poradny občanské, manželské, rodinné nebo poradny pro mezilidské vztahy).

1.4.2 Služby sociální prevence

Jsou dle portálu MPSV ČR definovány takto: *„Člověk se nachází v takové dlouhodobé nebo okamžité životní situaci, že potřebuje pomoc s jejím vyřešením, ale*

nejedná se o pomoc se zajištěním péče o vlastní osobu nebo soběstačnost.“). Charita České republiky (2016) dodává, že jde o službu, která napomáhá zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy krizovou sociální situací. Dále Charita České republiky (tamtéž) dodává, že cílem této sociální prevence je pomoci osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem nežádoucích společenských jevů.

Telefonická krizová pomoc je dle MPSV ČR poskytována pouze těm osobám, které se nacházejí v ohrožení života či zdraví, nebo v takové životní situaci, kterou nedokážou vlastními silami řešit. Dále MPSV dodává, že se jedná především o provoz telefonních služeb, např. linek důvěry. Voňková (2012) popisuje, že úkolem služby je vybavit klienta informacemi, přímo na něj léčebně působit nebo jej předat do systému specializované lékařské, sociální či jiné následné péče. Výhodami telefonické krizové pomoci je dle Buskotte (2008) okamžitá pomoc, snadná dostupnost, bezbariérovost, odborná způsobilost, nízké náklady, bezpečí, anonymita a kontrola klienta a také provázanost s ostatními službami.

Azylové domy jsou dle MPSV ČR určeny jako pobytové služby pro osoby, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. V ČR nalezneme několik druhů azylových domů, např. pro rodiče s dětmi, azylové domy pro ženy, pro muže a také pro osoby mladší 18 let, uvádí MPSV. Voňková (2012) popisuje, že azylové domy jsou velmi důležité pro týrané ženy z toho důvodu, že v situacích, kdy jsou nuceny opustit společné obydlí, jsou tu právě azylové domy, ve kterých můžou oběti hledat pomoc ve formě dočasného bydlení bez agresora. Střílková a Fryšták (2009) dodávají, že azylové domy zajišťují obětem domácího násilí především bezpečí, ochranu, materiální pomoc, doprovod na úřady či soudy a také podporu samostatnosti a sebevědomí.

Krizová pomoc nebo také krizová intervence je dle webových stránek terraweb.cz zaměřena na okamžitou psychickou podporu v obtížné životní situaci. Zmiňovaný web uvidí, že je tato pomoc určena pro osoby, které se nachází v akutní psychické krizi, například ztrátou životního partnera nebo jiného člena rodiny, rozpadu manželství, ztráty zaměstnání, týrání a podobně. Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách uvádí, že mezi základní činnosti krizové pomoci patří především sociálně-terapeutická pomoc, pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Autoři Viereckl s Lideckou a Votočkovou (2015) popisují, že je poskytována terénní, ambulantní nebo pobytovou formou na přechodnou dobu, dokud se jejich životní situace nezlepší.

Intervenční centra hrají dle Ševčíka, Špatenkové a kol. (2011) klíčovou roli v systému pomoci osobám ohroženým domácím násilím. Autoři (titíž) doplňují, že je zřizuje zákon 135/2006 Sb. (viz níže) a jejich provoz zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách. Lavický (2015) popisuje, že na těchto pracovištích působí kvalifikovaný odborný tým ve složení – psycholog, sociální práce a práva a dle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách nabízí intervenční centrum ochranu a podporu ohrožené osobě především do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázání agresorovi. Viereckl s Lideckou a Votočkovou (2015) uvádějí, že je pomoc z intervenčního centra poskytována také na základě žádosti osoby, která je ohrožena násilným chováním jiné osoby, která s ní obývá společně obydlí, anebo také bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se to intervenční centrum dozví. Součástí činnosti těchto center je také zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi ostatními subjekty zapojenými do řešení domácího násilí jako např. Policie ČR, orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) a dalšími službami, popisuje MPSV dle Zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

1.5 Ochrana týraných žen dle zákona č. 135/2006 Sb.

Bílý kruh bezpečí (2009) uvádí, že v současné době má velký význam v kontextu boji proti domácímu násilí zákon č. 135/2006 Sb. ze dne 14. června 2006, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2007 a díky němuž došlo ke změně některých zákonů v oblasti ochrany před domácím násilím.

1.5.1 Institut vykázaní

Bílý kruh bezpečí (tentýž) popisuje, že díky zákonu č. 135/2006 Sb. byl vymezen termín tzv. institut vykázaní, který dává policistům pravomoc vykázat agresora ze společného obydlí po dobu 10 dnů. Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011) popisuje vykázaní jako *„preventivní opatření směřujícím k ochraně ohrožených osob. Je ukládáno bez ohledu na případnou trestněprávní kvalifikaci jednání násilné osoby. Jinými slovy řečeno policie násilnou osobu vykáže vždy tehdy, zjistí-li, že se v dané věci jedná o případ domácího násilí.“* Toto jednání může být vyšetřováno v rámci trestního řízení a může být kvalifikované jako trestný čin nebo v případě, že násilnická osoba nedosáhla svým jednáním intenzity trestného činu, je prováděno přestupkové řízení, doplňuje Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011). Smyslem tohoto rozhodnutí je prioritně ochrana života, zdraví, svobody a lidské důstojnosti ohrožené osoby, poznamenává Bílý kruh bezpečí (2009).

Zjistí-li policie, že se v daném případě jedná o případ domácího násilí, je oprávněna násilnou osobu ze společného obydlí vykázat a zakázat jí tak vstup do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí po dobu 10 dnů, přičemž tato doba nemůže být v žádném případě zkrácena, popisuje Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011). Bílý kruh bezpečí (2009) doplňuje, že souhlas ohrožené osoby není vyžadován a toto rozhodnutí provede z úřední povinnosti příslušník Policie ČR.

Do 24 hodin po vykázání je vykázaná osoba oprávněna si za přítomnosti policie vyzvednout své osobní věci nebo věci nezbytné pro podnikání či výkon povolání, popisuje Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011). Dále Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011) popisuje, že ohrožená osoba je poučena ze strany policie o možnostech využití psychologických, sociálních a jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí (viz. kategorie výše) a předá jí všechny potřebné kontakty na pomáhající instituce a na linky s nepřetržitým provozem. Zákon č. 135/2006 Sb. uvádí v §21d následující „*Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná osoba i ohrožená osoba.*“.

Velmi důležitou možností pro oběti domácího násilí, je možnost domáhat se své ochrany cestou občanskoprávního řízení u soudu, u kterého může oběť podat návrh předběžného opatření, uvádí Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011). Soud o tomto návrhu rozhoduje do 48 hodin od podání návrhu a může agresorovi uložit, aby dočasně opustil společně obývaný prostor s ohroženou osobou a aby do něj nevstupoval a zdržel se jakéhokoli navazování kontaktů s ohroženou osobou, přičemž toto předběžné opatření soudu trvá jeden měsíc, popisuje Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011). Tento návrh může podat ohrožená osoba, aniž by mu předcházelo vykázání nebo i v době, kdy vykázání právě trvá, doplňuje Odbor bezpečnostní politiky a odbor prevence kriminality (2011).

2 Cíl práce a výzkumné otázky

Syndrom týrané ženy je fenomén a současný problém celé naší společnosti, který s sebou nese nesčetné množství zdravotních i sociálních problémů. Je proto nezbytné, abychom věnovali větší pozornost především otázce vztahu mezi jednotlivými partnery.

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je popis subjektivních prožitků osob, které trpí výše uvedeným syndromem. Práci jsem rozdělila na dva hlavní cíle, přičemž jeden z nich má zjistit aktuální stav týraných žen, včetně jejich zdraví a sociálních vazeb na okolí. Druhý z cílů se zaměří na samotný pocit obětí, který mají z agresorova útoku a tím zjistit, jaké chování spatřují u partnera jako nejhorší.

Tyto cíle jsem si zvolila proto, že jsou dle mého názoru nejvíce diskutované mezi laickou i odbornou veřejností. Odborná literatura spíše uvádí informace o průběhu, znacích, fázích domácího násilí apod. Samotné pocity a důsledky, které týraná žena z útoků má, jsou zaznamenány jen výjimečně.

2.2 Výzkumné otázky

Pro naplnění výše uvedených cílů byla stanovena výzkumná otázka:
Které projevy v chování pachatele spatřují oběti domácího násilí jako nejhorší?

3 Metodika

3.1 Strategie, metoda, technika

Pro tuto práci byl zvolen kvalitativně orientovaný výzkum, který dokáže nejlépe vystihnout slovní formou popis aktuální situace, který informant uvádí. Popis je díky této výzkumné strategii velmi dobře vystihnutelný a podrobný. Formou byl zvolen polostrukturovaný rozhovor, pro dobrou orientaci díky vytvoření okruhu otázek, avšak zároveň volnost většího vyjádření samotného informanta, což je v této práci žádoucí.

Miovský (2006) uvádí, že polostrukturovaný rozhovor je tvořen využitím okruhů otázek, které následně s respondentem probírají při samotném rozhovoru. Interview však není na tuto pevnou strukturu vázáno, doplňuje Miovský (2006). Zvolená technika pracuje s předem utvořeným souborem témat, u kterého není nutnost dodržet přesné pořadí a tazatel je tak může dle potřeby obměňovat, klást doplňující otázky, anebo může sám informant tyto otázky rozvíjet, popisuje Reichel (2009). Hendl (2005) poznamenává, že samotný plán výzkumu má mít pružný charakter, což znamená, že by se měl rozvíjet, proměňovat a přizpůsobovat dle okolností a dle doposud získaných výsledků. Pokud bychom srovnali kvalitativní výzkum s výzkumem kvantitativním, jde především o rozdíl v jeho intenzivním, hlubokém zkoumání, doplňuje Gavora (2000).

Informanti byli při rozhovoru ponecháni plynule odpovídat na předem připravený okruh otázek bez větších zásahů, přičemž struktura a pořadí otázek bylo měněno dle charakteru polostrukturovaného rozhovoru. Doplňující otázky sloužili k ověření, zda informanti správně rozumí zadanému tématu a v případě potřeby pro obohacení potřebných informací. Pokud se během rozhovoru objevilo nové téma, mohla jsem díky doplňujícím otázkám reagovat a korigovat tak podobu celého rozhovoru. Jsem toho názoru, že zvolená výzkumná strategie a charakter polostrukturovaného interview byl nejlépe zvolený přístup k dosažení stanovených cílů a také pro práci s cílovou skupinou (týrané ženy).

Výběr informantů byl uskutečněn dle společných charakteristických znaků, což odpovídá účelovému výběru. Miovský (2006) popisuje tento výběr korespondentů jako metodu, při které si tazatel vybírá dotazované partnery dle předem určených kritérií. V tomto výzkumu je hlavní kritérium osoba, u které se objevuje syndrom týrané ženy.

Pro větší přesnost zaznamenání všech informací, které komunikační partneři během rozhovoru vyřkli, jsem zvolila diktafon. Zvukový záznam i jeho následný přepis byl pořízen až po výslovném souhlasu informanta. Nahrávka rozhovoru byla přepsána a přiložena do příloh (příloha 1). Přepis jsem uvedla v podobě, ve které se sami informanti vyjadřovali. Byly vynechány pouze slovní vycpávky, pro lepší orientaci. V práci nejsou uvedena žádná jména ani jiné osobní údaje, což vede k naprosté anonymitě dotazovaných osob.

Pro analýzu dat byla zvolena metoda vytváření trsů (clustering). Miovský (2006) popisuje tuto metodu jako metodu sloužící k seskupení a konceptualizaci určitých výroků do skupin. Autor (tentýž) poznamenává, že tyto trsy (skupiny) vznikají na základě určité podobnosti. Miovský (2006) doplňuje, že s vytvářením trsů se překrývají shrnuté dílčí prvky do obecní kategorie, přičemž tato sumarizace přispěje k systematictější podobě celkových výsledků. V případě analýzy dat tohoto výzkumu bylo zvoleno 11 trsů.

3.2 Realizace výzkumu

Pro tento výzkum jsem si zvolila 5 komunikačních partnerek, které jsem oslovila prostřednictvím Krizového centra v Českých Budějovicích, které poskytuje formu komplexní, integrované a systematické pomoci jak týraným ženám, tak i agresorům a dětem vyrůstajícím v tomto prostředí. Jeho primárním cílem je co nejrychleji problém s domácím násilím vyřešit a v co největší míře redukovat jeho následky. Popisované krizové centrum poskytuje své služby dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách terénně či ambulantně. Dále se zařízení se řídí dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí a zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině.

Primárním cílem zařízení je všestranná pomoc dětem a jejich rodinám, které jsou ohroženy, snížení tlaku kladeného na klienta, především emočního stavu, snaha o to, aby klient získal náhled na svoji situaci a schopnost ji řešit vlastními silami. Prostřední poskytuje bezpečí a podporu jednotlivcům i jejich rodinám. Krizové centrum poskytuje pomoc obětem domácího násilí, trestného činu, osobám v krizi a celkově rodinám s dětmi.

Do prostředí krizového centra jsem byla uvedena pod vedením Mgr. Ivy Volfové, která mi společně s ostatními pracovníky centra zprostředkovala setkání s týranými ženami. Mezi komunikační partnery jsem si vybrala ženy ve věku od 23 do 42 let, které aktuálně trpí syndromem týrané ženy. Tento výběr jsme učinili i kvůli tomu, že mladší ženy se lépe vyjadřují k tématu a nemají takový strach o své soukromí. Rozhovor jsme uskutečnili po vzájemné domluvě se samotnými klientkami a také po dohodě se sociálními pracovníky Krizového centra, kteří chrání především soukromí jejich klientů.

4 Výsledky

4.1 Charakteristika komunikačních partnerů

V následující tabulce jsou stručně charakterizováni komunikační partneři, kteří se zúčastnili výzkumu. Jsou zde popsány informace o věku, rodinném stavu, počtu dětí, vzdělání a zaměstnání jednotlivých žen. Pod tabulkou je každá z komunikačních partnerek popsána podrobněji. Informace jsou znázorněny u každé ženy zvlášť, hlavně z důvodu dobré orientace mezi jednotlivými respondenty a také z důvodu dobré organizační struktury.

Tabulka 1: Charakteristika komunikačních partnerů

	Věk	Rodinný stav	Počet dětí	Vzdělání	Zaměstnání
KP 1	31	Vdaná	2	SŠ	Mateřská dovolená
KP 2	42	Rozvedená	0	SOU	Pomocná síla v kuchyni
KP 3	23	Svobodná	0	SŠ	Prodavačka kosmetiky
KP 4	34	Rozvedená	3	VŠ	Kamionová dispečerka
KP 5	28	Vdaná	1	SŠ	Asistentka architektonického studia

Zdroj: Vlastní výzkum

Komunikační partner 1

Jedná se o ženu ve věku 31 let. Absolvované vzdělání je středoškolské s maturitou v oboru ekonomie. Žena je vdaná 8 let, přičemž má se svým partnerem dvě děti. Chlapce, ve věku osmi let a děvče dva roky. V současné době je na mateřské dovolené se svou dcerou.

Pracovní zkušenosti první komunikační partnerky jsou pestré. Při hledání práce vyzkoušela brigády v podobě hostesingu, ale trvale se uchytila až později, jako servírka v kavárně. Na této pracovní pozici vydržela až do doby, kdy otěhotněla a očekávala své prvorozené dítě. Od té doby byla na mateřské dovolené se synem, později však otěhotněla, a proto se jí na tak malý časový úsek nevyplatilo hledat novou práci, a tak zůstala na mateřské dovolené rovnou i s nyní dvouletou dcerou.

Žena o sobě vypověděla, že je přátelská, komunikativní a rodinný typ. Oceňuje na sobě svou starostlivost a smysl pro detail. Ve volném čase se ráda prochází v přírodě, stará se o zahrádku a nejradši má letní dovolené a cestování po jihu za sluníčkem a mořem.

Svou původní rodinu popisuje stroze. Její rodiče jsou aktuálně rozvedeni. Matka si od rozvodu nenašla žádného partnera a žije sama. Otec si našel mladou přítelkyni, se kterou nyní čekají dítě. Komunikační partnerka má jednu sestru ve věku 25 let, kterou popisuje jako osobu s vážnými vztahovými problémy. Nikdy neměla žádný vážnější vztah, ale vyžívá se především v krátkodobých úletech.

Současně zažívá první z komunikačních partnerek silné úzkostné stavy. Uvádí, že za poslední roky hodně zhubla a cítí se dost vyčerpaná. Je léčená u psychiatra s maniodepresivní poruchou.

Komunikační partner 2

Komunikační partnerce č. 2 je 42 let. Je vyučená v oboru kuchař a tuto práci vykonává doposud. Pro svou malou kvalifikaci je zaměstnaná ve školní jídelně jako pomocná síla. Žena uvedla, že nemůže mít děti, kvůli pokažené operaci slepého střeva,

kteřou prodělala v mládí. Komunikační partnerka uvádí, že se vdala, když jí bylo 23 let, avšak tento vztah nevydržel a po pěti letech se rozvedla. Po tomto vztahu nastalo období, kdy žena vystřídala ještě několik partnerů, ale žádný z nich nebyl ideální. S aktuálním partnerem žena žije 5 let.

Sama žena se popisuje jako hodná, usměvavá, komunikativní, přátelská a pracovitá. Má ráda péči o svou zahrádku a ve volných chvílích, kterých si ale moc nenajde, se věnuje běhání v přírodě. Tyto věci jsou pro ní velkým meditačním prostředkem.

Rodiče druhé z komunikačních partnerů jsou rozvedeni a nekomunikují spolu. Svůj vztah udržuje pouze s otcem, s matkou se neviděla již mnoho let. Způsobeno to je pravděpodobně velikými konflikty z předchozích let. Jejím jediným přítelem je pravděpodobně její o čtyři roky mladší sestra, která žije spořádaný život a má dvě děti. S nimi často tráví svůj volný čas.

Současný stav by se dal popsat jako plný bezmoci. Žena na sobě pociťuje neustálý smutek a jen máloco jí vžene do tváře úsměv. Finanční problémy jsou další důvod, který žena velmi špatně nese a moc jí trápí.

Komunikační partner 3

Komunikační partnerka č. 3 je 23 let stará. Po dostudování střední školy oboru kosmetička se uchytila v drogerii, jako prodavačka kosmetiky. Její povolání ji nenaplnjuje a dlouhodobě uvažuje o změně, kterou však není schopna, kvůli celkovému strachu ze změny realizovat. Má přítele, který se o ni v poslední době prakticky nezajímá. Žádné děti spolu doposud nemají.

Popisuje se jako inteligentní žena, která je hodná, citlivá a trochu společensky zdrženlivá. Z jejího verbálního projevu je poznat, že i přes své vzdělání v kosmetickém oboru se zajímá o mnoho dalších odvětví a její tvrzení o inteligenci je trefné. Baví jí ruční práce, jízda na kole, ráda chodí do ZOO pozorovat zvířata. Zajímá se také o módu.

Její rodina je rozpadlá, nejsou zde harmonické vztahy, nýbrž pouze hádky a žádné známky komunikace. Rodiče spolu vůbec nekomunikují. Tato komunikační

partnerka má jednu nevlastní sestru, která má roční dítě. O jejích aktivitách ví pouze z Facebooku, kde jí sleduje, ale jejich osobní kontakt je nulový, viděly se párkrát za celý život.

Aktuálně se komunikační partnerka cítí naprosto na dně. Uvažuje v brzké době o návštěvě psychologa nebo psychiatra, protože si myslí, že tuto situaci ve vztahu již vůbec nezvládá.

Komunikační partner 4

Komunikační partnerka č. 4 je ve věku 34 let. Má bakalářský titul získaný na Vysoké škole ekonomické. Její současné povolání je kamionový dispečer mezinárodní firmy. Je rozvedená a má tři děti. Pořád i po rozvodu žije se svým bývalým manželem ve společném obydlí. Manžel přispívá do rodiny hlavně finančními prostředky. Bez něj by měla rodina velké finanční problémy, uvádí komunikační partnerka.

Sama sebe popisuje jako komunikativní, empatickou a fyzicky zdatnou. Pravděpodobně proto, že je pyšná, že vše zvládá sama. Miluje cestování, jízdu na kole a nejvíce své děti, kterým dává všechno ze svého volného času.

Nemá žádné sourozence, rodiče se rozvedli, když ženě bylo 17 let. S otcem má nyní nulový kontakt. S matkou organizují časté návštěvy a i z matky strany je poskytována drobná pomoc s hlídáním dětí

Současná situace komunikační partnerky není jednoduchá. Po rozvodu se jí zhroutil život. Její bývalý manžel si našel milenkou a ona to psychicky nezvládla. Nemá ráda léky na psychické stavy tak se jich snaží vyvarovat a i přes časté depresivní stavy se snaží být silnou ženou a bez pomoci ostatních se s problémy vyrovnat svépomocí.

Komunikační partner 5

Komunikační partnerka č. 5 je 28 let stará. Má plné středoškolské vzdělání na střední škole obchodní. Současné povolání je asistentka architektonického studia. Je

vdaná 6 let. Partner do vztahu přinesl své dítě, chlapce ve věku 18 let, se kterým má žena problémy. Společně s partnerem mají jednoho potomka, dívku ve věku 6 let.

Sama sebe popisuje jako pečlivou a kamarádskou. Z jejího verbálního projevu je znát, že má o věcech dobrý přehled. Dle výpovědi by se dalo říct, že je lehce submisivně zaměřená. Má ráda svou zahradu, o kterou často pečuje, ráda hraje badminton a čte romantickou literaturu.

Rodiče komunikační partnerky jsou svoji. I po hrozícím rozchodu se jejich vztah urovnal. Má kladný vztah k oběma svým rodičům, ale vídá se častěji s maminkou. Žena má dva starší sourozence, dvojčata, kterým je aktuálně 30 let. Na dětství nevzpomíná ráda, protože bylo plné ponižování a šikany od starších dvojčat.

Současný stav není ideální. Žena užívá antidepresiva, má poruchy spánku a je po celý den nervózní. To má za následek její nesoustředěnost a častou roztěkanost, což má velký vliv především na její vykonávanou práci v architektonickém studiu.

4.2 Výsledky výzkumu

Tabulka 2 – Trs 1: Prožívání agresivity v dětství

	Žádné zkušenosti	Mírné tělesné potrestání od rodičů	Šikana od spolužáků /sourozenců	Velké tělesné tresty od rodičů	Agresivita jiných osob v okolí
KP 1					X
KP 2				X	
KP 3			X		
KP 4		X			X
KP 5			X		

Zdroj: Vlastní výzkum 2

Z uvedené tabulky je očividné, že všechny komunikační partnerky se v dětství setkali s nějakou formou agrese. S mírnými tělesnými tresty ze stran rodičů se setkala pouze KP 4, která uvádí, že to bylo spíše způsobené rozvodem jejích rodičů, kdy matka brala mírné tělesné tresty za účinnou formu výchovy.

Jen u dvou z nich můžeme vidět, že se setkali se šikanou. KP 3 uvádí, že šikanu prožívala od svých dvou bratrů, kteří se nad ní ustavičně povyšovali a díky tomu zažívala KP 5 opravdu krušné dětství. Sama dodává: „*Nic jsem nemohla. Všechno mi překazili. Třeba mi i snědli večeři. Pomlouvali mě na základce u mých spolužáků a já se kvůli nim skoro s nikým nebavila.*“. Druhá z KP prožila také v dětství šikanu, avšak nikdy nedošlo k fyzickému napadení. Jednalo se pouze o psychické zastrašování a nadávky ze stran spolužáků.

S velkými tělesnými tresty se setkala KP 2, která měla velmi autoritativní matku. Sama zkušenosti týkající se násilí v dětství komentuje takto: „*Moje matka byla hodně přísná a měla takovou dost striktní výchovu. Za každé prohřešek mě dost mlátila. Otec byl dost proti a dost se mě zastával a kvůli tomu se pak s mámou taky hádali.*“

KP 1 se setkala s agresí v dětství hlavně kvůli konfliktu mezi jejími rodiči. „Jo, rodiče měli mezi sebou hnusný vztah. Křičeli na sebe a jeden druhýho i fláknul. Na mě si to ale nikdy nedovolili.“

Tabulka 3 – Trs 2: Aktuální vztah mezi rodiči

	Pozitivní	Neutrální	Negativní
KP 1		X	
KP 2			X
KP 3		X	X
KP 4			X
KP 5	X	X	

Zdroj: vlastní výzkum 3

Většina KP uvedla, že jejich rodiče mají mezi sebou buď neutrální, anebo negativní vztah. Je to v nejčastějším případě zapříčiněné rozpadem jejich vztahu. Jen KP 5 uvedla, že má s rodiči pozitivní vztah. Zřejmě je to i tím, že jsou její rodiče pořád manželé. „Jsou spolu. Zdají se mi ale dost vyhořelí. Moc spolu nekomunikují. Mají se ale rádi, neublížují si.“

Až na KP 5 prožily v dětství rozvod svých rodičů všechny KP. Na každou z nich tento incident působil jinak. KP 1 popisuje: „Oni spolu vůbec nekomunikují. Jenom přes mojí sestru. Ani já o nich nemám žádný informace.“. KP 3 uvádí, že její rodiče mají mezi sebou aktuálně podobný vztah jako KP předchozí: „Naposled se bavili možná před pěti lety v průběhu rozvodu.“. KP 4 komentuje stav svého otce takto: „Můj táta se po rozvodu s matkou přestěhoval na druhý konec ČR. Žije tam se svou milenkou.“

Tabulka 4 – Trs 3: Projevy prvních známek agresivity ve vztahu s partnerem

	Projevily se do jednoho roka	Projevily se do pěti let	Projevily se do deseti let
KP 1		X	
KP 2		X	
KP 3	X		
KP 4		X	
KP 5		X	

Zdroj: Vlastní výzkum 4

Čtyři z pěti KP uvedli, že se agresivita u jejich partnera projevila do pěti let od začátku jejich vztahu. Všechny se shodly na tom, že se k nim partner choval na začátku vztahu hezky. „*Jsmo spolu 8 let. Když jsme se brali, byla jsem v jiném stavu. V tu dobu se ke mně choval hezky. Mile, byl ohleduplný, byl pozorný, bylo z něj cítit, že mě má rád.*“, popisuje KP 1. Postupně se ale partnerovo chování začalo měnit. „*Říká mi, že mě miluje a nechce mě ztratit a tak nechce, abych se bavila s jinými muži.*“ Popisuje žárlivé chování svého přítele.

U KP 3 se projevila agrese ve vztahu nejdříve. Uvádí, že k tomu došlo pár měsíců po začátku vztahu. Spouštěč agresivního chování popisuje takto: „*Našel mi totiž v mobilu zprávy od jednoho z klientů a nelíbilo se mu, co si píšeme, i když se to týkalo jenom práce.*“

Tabulka 5 – Trs 4: Partnerovo aktuální chování v soukromí

	Většinu času bez známek zájmu	Většinu času agresivní	Pouze bez zájmu	Pouze agresivní
KP 1	X			
KP 2		X		
KP 3		X		
KP 4	X			
KP 5	X			

Zdroj: Vlastní výzkum 5

Tři z pěti KP popisují partnerovo aktuální chování jako velký nezájem. KP 5 uvádí: „Můj manžel mi svůj čas nevěnuje a chodí se svými kumpány přes celý den na obědy, večere, kávy, piva atd. Jsem celý den doma sama.“. I přes tento nezájem se jejich agrese dokáže rychle nastartovat. „Většinu času se chová dost neutrálně. Pak se pohádáme, protože jsem třeba na něco zapomněla a hodně na mě křičí. Vyčítá mi první poslední a taky u toho dost nadává.“, uvádí KP 1.

Ostatní uvedly, že je jejich partner většinu času agresivní. „Můj muž je alkoholik. Vždy, když přijde domů opilej, má agresivní sklony. Můžou za to pak všechny maličkosti.“ komentuje stav doma KP 2.

Tabulka 6 – Trs 5: Partnerovo aktuální chování na veřejnosti

	Pozitivní	Neutrální	Agresivní
KP 1	X		
KP 2	X		
KP 3	X		
KP 4	X	X	
KP 5	X		

Zdroj: Vlastní výzkum 6

Všechny komunikační partnerky se shodly na tom, že se k nim jejich partner na veřejnosti chová hezky. „*Je fakt milej a ohleduplněj. Nedává vůbec svůj sklon k násilí najevo*“, uvádí KP 2. Toto chování pro ně však není žádnou novinkou. KP vědí, že je to jen záminka k tomu, aby na nich nikdo jejich chování nepoznal. KP 5 poznamenává: „*Je milý a maskuje své chování gentlemanstvím.*“ Jen jedna z KP uvedla: „Chová se hezky. Asi aby nebylo znát, jaký opravdu je. Ale je pravda, že na veřejnost spolu moc nechodíme.“

Tabulka 7 – Trs 6: Stupňování partnerovo agresivního chování

	Žádné změny v chování	Mírné zhoršené změny v chování	Velmi zhoršené změny v chování	Zlepšené změny v chování
KP 1		X		
KP 2		X		
KP 3			X	
KP 4			X	
KP 5			X	

Zdroj: Vlastní výzkum 7

Všechny komunikační partnerky zaznamenaly stupňování agresivity u svého partnera. U některých to bylo mírné zhoršení a u některých ještě horší. Tento jev závisí také na délce trvání vztahu. Chování se mohlo zhoršit i díky přítomnosti nějakého vnějšího faktoru. „*Myslím, že se jeho chování zhoršilo ve chvíli, kdy jsem požádala o rozvod.*“, uvádí KP 4. „*Myslím si, že vliv na jeho chování má i jeho nová práce.*“, popisuje KP 5.

U partnera se zhoršuje také forma násilí. „*Dřív byl hnusný jenom ve formě psychický a teď už je to spíš o tom fyzickým.*“, uvedla KP 5 pocit, který má z progresu. „*Postupem času si přítel nevylíval vztek na věcech, ale začal si ho spíš vylívat na mně.*“, líčí své zkušenosti KP 2.

Tabulka 8 – Trs 7: Subjektivně nejhorší typ agrese u partnera

	Psychické	Fyzické	sexuální
KP 1	X	X	
KP 2	X	X	
KP 3	X	X	
KP 4	X	X	
KP 5	X	X	X

Zdroj: Vlastní výzkum 8

Jako nejhorší partnerovo chování uvádí všechny KP stejně. Je to kombinace několika z nich. Nejčastěji psychického týrání s fyzickým, což je v ČR i ve světě nejběžnější případem. Ani jedna z nich nemůže rozhodně tvrdit, že to či ono násilí je horší. KP 5 uvedla: *„Asi sexuální. Když přijde a vynutí si ode mě sex a já to prostě udělat musím. Cítím se pak úplně strašně. Ale to vlastně u všeho, co udělá, takže nevím.“*. KP 4 zase uvádí: *„Nejhorší je ta falešnost. Před ostatními se chová hezky a v soukromý je úplně jiný.“*. KP 3 popsala nejhorší chování takto: *„Úplně nejvíc bezmocně se cítím, když mi vyhrožuje.“*. KP 2 reaguje na tuto otázku: *„Nejhorší je, když na mě křičí, že spolu nemůžeme mít děti. Cítím se být pak úplně bezcenná.“*. Bezmocnost a bezcennost jsou přesně ty vlastnosti, které cítí při aktu násilí na své osobě všechny komunikační klientky.

Tabulka 9 – Trs 8: Informovanost o službách, které nabízejí pomoc

	Žádné	Jen opravdu malé množství	Nějaké instituce znám	Ano, vím kde najít pomoc
KP 1		X		
KP 2				
KP 3		X	X	
KP 4			X	
KP 5		X		

Zdroj: Vlastní výzkum 9

Většina komunikačních partnerek ví buď jen o krizovém centru, anebo Policii ČR, popřípadě znají nějaké linky důvěry. Ani o jedné se však nedá říct, že by doopravdy věděla, kde pomoc v nepříznivé situaci najít, anebo naopak, kdyby se některá z žen dostala do situace, ve které již pomoc potřebuje, každá si alespoň na nějakou pomoc vzpomene. „*Vím, že až se situace hodně zhorší, můžu zavolat policii.*“, popisuje KP 2. Ty z komunikačních partnerek, které nemají až takové množství informací, to odůvodňují např. tímto způsobem: „*Vždycky jsem se snažila problémy řešit sama a nerada jsem do toho zapojovala okolí.*“, komentuje KP 4. KP 3 zase odůvodňuje svou neznalost takto: „*Nemyslím si, že je má situace natolik vážná, že bych to měla s někým konzultovat.*“.

Tabulka 10 – Trs 9: Zdravotní potíže komunikačních partnerek

	Žádné	Poruchy spánku, nesoustředěnost	Psychická oploštělost	Závažnější zdravotní problémy	Psychiatrická medikace
KP 1		X	X	X	
KP 2		X	X	X	
KP 3		X	X	X	
KP 4		X	X	X	
KP 5		X	X	X	X

Zdroj: Vlastní výzkum 10

Všechny komunikační partnerky uvedli nějaké zdravotní potíže, které na své osobě pociťují následkem partnerova zacházení. Všechny uvedli jak poruchy spánku, nesoustředěnost, roztěkanost. „*Nemůžu spát, jsem nervózní, pořád v napětí*“, popisuje KP 5.

Důsledky partnerova chování se neprojevují pouze na psychice, ale také na těle. „*Mám na nohou, zádech i břiše podlitiny a modřiny.*“, poznamenává KP 4 svůj aktuální zdravotní stav. Postupně u komunikačních partnerek vznikala psychická újma, která měla za následek změny v jejich zdravotním stavu. „*Je mi pořád špatně od žaludku. Takový jako křeče. Ani moc nejím, nemám chuť k jídlu. Během našeho vztahu jsem dost zhubla*“, uvádí KP 3.

Zajímavé je, že až na jednu z respondentek se všechny snaží neužívat léky na podporu psychického stavu. Důvody jsou různé. KP 4 uvádí, že se snaží přizpůsobit aktuální situaci bez pomoci doktorů a léků. Myslí si o sobě, že je to silná žena, která takovouto situaci zvládne. Snaží se své problémy řešit po svém. „*Poruchy spánku jsem mívala až do doby, kdy jsem u něj musela spát. Ted' spím na pohovce v obýváku a spí se mi tam líp.*“, vysvětluje KP 4.

Jediná z komunikačních partnerek uvedla, že užívá léky od psychiatra. V rozhovoru se však přiznala, že ani svému psychiatrovi nepřiznala, z čeho doopravdy

má takové úzkostné stavy. „Už jsem prošla celou řadou expertů psychologů i psychiatrů a všem opakuji, že jsem pouze nervózní ze stresu z mé malé dcerky a těžké práce.“, popisuje KP 5

Tabulka 11 – Trs 10: Sociální vztahy komunikační partnerky s okolím

	Udržuji aktivně vztah se všemi	V současné době mám mnohem méně přátel	Udržuji kontakt jen s několika nejbližšími kamarády	Udržuji kontakt pouze s rodinou	Neudržuji kontakt s přáteli ani rodinou
KP 1			X		
KP 2		X			
KP 3			X		
KP 4				X	
KP 5			X		

Zdroj: Vlastní výzkum 12

Všechny komunikační partnerky uvedly, že se jejich sociální vztahy s okolím během vztahu s partnerem změnily. Tři z pěti poznamenaly, že aktuálně udržují kontakt pouze s několika nejbližšími kamarády. KP 1 uvádí toto vysvětlení: „Bojím se, že by to na mě mohli poznat a nechci nikomu vysvětlovat moji situaci a přidělovat ostatním starosti. Myslím, že by mě nikdo nepochopil“. Další z vysvětlení, proč již tolik přátel nemají je např. toto: „Můj přítel mi zakazuje se bavit s mými kolegyněmi, protože si myslí, že mě manipulují proti němu.“, popisuje KP 3.

Pokud ženy nějaké přátele přeci jenom mají, baví se s nimi na jiné téma, anebo často mlží. KP 2 reaguje takto: „Bavím se o tom jen s mojí kamarádkou, ale všechno jí neříkám, třeba to že mě uhodil, ale jenom to, že jsme se pohádali.“

Tabulka 12 – Trs 11: Plány do budoucna

	Zatím žádné nemám	Věřím, že se partnerovo chovánílepší	Budu pracovat na své změně	Opustím partnera
KP 1	X	X		X
KP 2		X	X	
KP 3	X	X		
KP 4			X	X
KP 5	X			

Zdroj: Vlastní výzkum 12

Až polovina z komunikačních partnerek mají o svém partnerovi i přes všechno takové mínění, že věří, že se ještě dokáže změnit. Zbývající část se spíše bojí samoty, anebo si svůj život bez něj nedokáže představit. „*Jsem s ním pořád proto, že jsem nesehnala bydlení pro mě a moje 3 děti. Nemám dostatek financí, abych mohla užít byt a tři děti.*“, popisuje KP 4. Podobné vysvětlení uvádí i KP 5: „*Bojím se to jakkoliv řešit, protože jsem závislá na manželovi a jeho finančních prostředcích. Pokud bychom se odloučili, přijdu o všechno.*“. Některé z nich jsou již natolik emočně oploštěné, že vlastně ani neví, proč s partnerem nadále zůstávají. „*Nechám tomu volný průběh*“, komentuje KP 3.

Některé komunikační partnerky se snaží přijít na to, proč se jejich muž k nim takto agresivně chová a snaží se ho omlouvat. „*Věřím svému partnerovi, že se napraví. Myslím, že po každém útoku si uvědomí, že to přehnal a že by mohl skončit s pitím. Mám takový pocit, že kdyby nepil, tak by se tak nechoval.*“, popisuje KP 2.

Dvě z pěti komunikačních partnerek mají v budoucnu v plánu svého partnera opustit. Avšak tento plán se zdá doposud nedohledným řešením. KP 4 popisuje, že by ráda našla nové bydlení pro sebe a své děti. Není si však jistá manželovou reakcí a myslí si, že by jí kvůli špatnému psychickému stavu dítě nesvěřili. Podobnou reakci má KP 1: „*Já už to nějak vydržím. Jde u hlavně o mé děti. Nechci, aby vyrůstaly v rozvrácený rodině jako já. Takže počkám, až děti odrostou a nějak to zvládneme.*“

5 Diskuze

Tato bakalářská práce byla utvořena za účelem prohloubit znalosti o následcích plynoucích z domácího násilí na ženách. Jsem si vědoma, že na zmíněné téma je v tuto dobu vytvořena již velká spousta literatury, avšak jsem toho názoru, že je většina zaměřena na znalosti týkající se samotného průběhu a aplikace násilí, ne však jeho dopady, v této práci konkrétně syndromu týrané ženy. Tento fenomén se objevuje v naší společnosti několik desítek let a myslím si, že máme v jeho komplexním řešení ještě co dohánět. Primárně bychom se měli dle mého názoru zaměřit na správnou funkčnost rodiny a celkově zamezit tomu, aby se vůbec agrese mezi partnery vyskytla. Samozřejmě, že jsem si vědoma patologického chování obou jedinců, které plyne k následujícímu nefunkčnímu vztahu. Tím mám na mysli především to, že většina agresorů má podobné znaky chování a to samé platí i pro většinu obětí domácího násilí. U vybraného vzorku komunikačních partnerek mohu říci, že se jejich charakterové vlastnosti podobaly. Většinou to byly hodné, komunikativní, přátelské ženy, které by se, pro druhého, milovaného člověka rozdaly.

Cílem této bakalářské práce byl především teoretický popis východisek syndromu týrané ženy a studium subjektivních prožitků osob, které tímto syndromem trpí. Snažila jsem se v této práci jak popsat samotné domácí násilí, ze kterého uvedený syndrom vyplývá, tak i vytvořit výzkum, který popíše nejčastěji prožívané emoce trpících obětí.

Aplikace vybraného kvalitativního výzkumu na tuto cílovou skupinu byla velmi zajímavá. Mohla jsem sama komunikovat se ženami, které žijí ve velmi složité životní situaci a ve většině případů neví, jak z tohoto stavu ven. Jedna z komunikačních partnerek mi sdělila např. toto: „*V průběhu rozvodu si nikdo nevšiml, že by mě můj manžel mohl týrat. Skrývala jsem to a on sám to dělal tak, aby to na mě nebylo znát. Většinou jsem dostávala rány do břicha a nohou.*“. Prokešová (2011) uvádí, že se týrané ženy cítí být neskutečně zahanbeny za to, že jsou od svého muže bity. Hanbou se pro ně stává už jen fakt, že si sama žena takového partnera vybrala, začala ho milovat a nedokázala ho při prvním konfliktu opustit, doplňuje Prokešová (tamtéž). Právě stud nejčastěji zamezuje týraným ženám včasné řešení situace, což dokazuje i následující

výrok další z komunikačních partnerek: „*Stydím se za to, protože bych vypadala před ostatními jako slaboch, co se z téhle situace nedokáže dostat.*“

Zvolený polostrukturovaný rozhovor byl pro vytváření výzkumu velmi vhodný, protože jsem se díky němu dozvěděla velkou řadu zajímavých a doplňujících faktů týkající se násilí na ženách. Myslím si, že této práci hrál do karet také fakt, že byly samotné týrané ženy ochotny otevřeně o svém problému hovořit. Díky krizovému centru, které mi zprostředkovalo setkání se ženami, se dle mého názoru komunikační partnerky cítily v bezpečí, a proto svůj aktuální stav dokázaly detailně popsat. Nejsem si jista, zdali by byly ochotny se mnou hovořit natolik otevřeně, kdybych je oslovila v jiném prostředí.

Provedený výzkum odhalil, že většina týraných žen vyrůstala v nefunkčních rodinách, které se v průběhu let rozpadly. V rozhovoru s týranými ženami jsem zjistila, že již od jejich dětství nebyl vztah mezi rodiči klidný. Komunikační partnerky popisují aktuální vztah svých rodičů jako neutrální až negativní. „*Rozvedli se asi před deseti lety a teď spolu nemaj žádněj vztah. Myslím si, že by spolu nevydrželi ani v jedný místnosti*“, popisuje jedna z komunikačních partnerek. Všechny oslovené ženy uvedly, že se rodiče v jejich dětství rozváděli, anebo se k tomuto činu alespoň schylovalo. Tímto faktem mohly oslovené ženy převzít po svých rodičích tzv. vzorce chování. Chába (2014) popisuje, že vzorce chování vznikly v čase, kdy se každý z nás vyvíjel a jsou uložena v podvědomí. Jsou to určitá vodítka, která nám pomáhají reagovat na situace bez toho, abychom se nad nimi museli vědomě zamýšlet, doplňuje Chába (2014). Tyto vzorce chování mohou zapříčinit aktuální postavení žen ve vztahu s partnerem. Gillernová, Krejčová a spol. (2012) uvádí, že dětské napodobování chování svých nejbližších může vést až k identifikaci rolí, která vyjadřuje ztotožnění s osobou, k níž má jedinec velmi pozitivní vztah a chce se mu přiblížit, napodobit ho. Autoři (títož) dále uvádějí, že působení negativních vzorů je složitější, neboť jedinec sice odmítá určitý způsob chování, který mu nevyhovuje, ale je postaven k velmi složitému úkolu, vytvořit si nový způsob chování, který zvládne jen velmi silná osobnost. Konigová (2016) popisuje, že chování si dítě převeze a automaticky zkopíruje vzorce chování od svých rodičů, které se v budoucnu v jejich životě pak stále dokola opakují. Díky převzatému chování svých rodičů si dospělé ženy nevěří, neumějí si najít práci, která je baví, neumí se prosadit,

trpí strachy, obavami, nevěří si, doplňuje Konigová (2016). Výsledky výzkumu týraných žen objevily totéž.

Dále bylo ve výzkumu zjištěno, že oslovené ženy, že se ve svém dětství setkaly s nějakou formou agrese. Ať už tato forma byla psychického, fyzického nebo jiného rázu, je zřejmé, že měly tyto skutečnosti dopad na vnímání sebe samého i okolního světa již od dětství. Jedna z komunikačních partnerek popsala své zážitky z dětství následovně: *„Měla jsem hodně snížené sebevědomí a moji spolužáci na základní škole to moc dobře věděli a taky si toho dost všímali. Často se stávalo, že mi třeba sebrali věci nebo se mi i posmívali, mám na tuto dobu docela špatné vzpomínky.“*. Snížené sebevědomí je hlavní známkou působení dlouhodobého psychického či fyzického týrání, uvádí Čírtková (2008). Většina komunikačních partnerek ve výzkumu vypověděla, že jako nejhorší partnerovo chování vnímají právě psychické týrání. Čírtková (2008) popisuje, že psychické týrání nezanechává viditelné rány, ale o to hůř se s nimi daný člověk vyrovnává. Pravdivost potvrzuje např. výrok této komunikační partnerky: *„Nejhorší je, když na mě křičí a vyčítá mi, že spolu nemůžeme mít děti. Cítím se být potom úplně bezcenná.“*

Další z výsledků, které výzkum odhalil, byl fakt, že komunikační partnerky u svého partnera zaznamenaly začátky agrese od jednoho do pěti let vztahu. Bylo zaznamenáno také postupné zhoršení chování k týrané ženě. Všechny ženy se shodly na tom, že se agresorova povaha postupem času zhoršovala. Na začátku vztahu se partner ke své partnerce choval mile a s úctou, postupně se ale jeho povaha začala vyvíjet opačným směrem. *„Nejdříve se choval mile a ohleduplně. Pak mi začal vyčítat spoustu věcí a poprvé mě uhodil po roce a půl od začátku našeho vztahu, když přišel opilý domů.“*, popisuje jedna z komunikačních partnerek. Papežová (2016) uvádí, že se jedná o domácí násilí v případě, že se chová agresor majetnický, vyvolává žárlivé scény, požaduje naprostou kontrolu nad vším, co oběť dělá a násilí vůči partnerce se opakuje a stupňuje. S tímto tvrzením souhlasí i komunikační partnerky. *„Nejčastěji se spolu hádáme. Nelíbí se mu, že díky své práci navštěvuji dost mužských klientů a žárlí. Kontroluje mi mé soukromí a dokonce i to, co si píši z kamarádkami. Vždy po práci musím jít hned domů, aby neměl žádné podezření.“*

Výzkumné šetření dále prokázalo, že jsou oslovené týrané ženy spíše neinformované o institucích, které by jim mohly pomoci. Některé z nich odpovídají, že

když se situace opravdu zhorší, mohou zavolat policii. Prokešová (2011) poznamenává, že si sami oběti uvědomují, že zavolat policii se nevyplácí, a to proto, že nabízená pomoc ze strany veřejné správy není vždy jistá. Násilník například z pudu sebezáchovy nemusí před policií projevovat známky násilí, a kvůli tomu oběti jednoduše neuvěří a obviní ji, že si vymýšlí, doplňuje Prokešová (tataž). Jedna z komunikačních partnerek reagovala na informovanost o pomoci takto: „Bohužel, maminka se snažila mi něco najít, ale vždycky jsem to zavrhla.“. Kratochvíl (2009) doplňuje, že obětem trvá i léta, než se rozhodnou s nefungujícím vztahem něco udělat a v mnoha případech to nejsou ani samy oběti, ale někdo jiný z okolí, kdo jim chce pomoci.

Výsledky výzkumu zaznamenaly také zdravotní a sociální dopady na týraných ženách. Většina z nich uvádí, že vnímají jak zdravotní, tak sociální dopady alespoň v pokročilém stádiu. Totéž uvádí o týraných obětech i literatura. Hučín (2016) popisuje, že se oběť stává pro agresora věcí a tak se ho její utrpení netýká. Hněv a rozčilení oběti přerůstá do úzkostných stavů, stresu, vyčerpání, poznamenává Hučín (2016). Nakonec se začne progres projevovat i na tělesné rovině, doplňuje Hučín (tentýž). Papežová (2016) uvádí, že se u oběti objevují nejčastěji žaludeční potíže, problémy se srdcem či onemocnění kůže, jako je např. ekzém. Tento výrok potvrzuje jedna z našich komunikačních partnerek takto: „*Poslední dobou se mi špatně spí a je mi dost nevolno. Nejhorší je to ve chvíli, když vím, že je můj přítel v hospodě a má za chvíli přijít. To nespím třeba celou noc. Taký se mi začala dělat vyrážka na kůži.*“. Hučín (2016) doplňuje, že kdyby si mohli oběti vybrat, vyberou si tělesné trestání, po kterém je alespoň vidět, že jim někdo ubližuje a mají tak alespoň nějaký důkaz. Slovní týrání oběti přivádí až na úplný okraj šílenství, přičemž vám nikdo nevěří, protože nejsou žádné rány vidět, doplňuje Hučín (2016).

Výsledky výzkumu odhalily také zjištění o budoucích plánech týraných žen. Názory se různily, ale ze všech bylo patrné, že je pro oběti velmi složité se od agresora vzdálit. Všechny komunikační partnerky popisovaly velkou semknutost a potřebu partnerova přítomnosti ve svém vlastním životě. Literatura uvádí totéž. Prokešová (2011) popisuje, že týrané ženy mají opravdu malou šanci na to, od svého partnera odejít. Jen málokdy se rozvedou a ví, že agresorovy hrozby nejsou plané a že se mohou uskutečnit, doplňuje Prokešová (tataž).

Na závěr diskuze bych ráda podotkla, že týrané ženy pro tento výzkum poskytly celé spektrum pocitů a dojmů z právě probíhajícího násilí na jejich osobě. Výpovědi se ve velké míře shodují s již odborně popsanou literaturou. Z těchto výpovědí bychom si každý měli vzít malý kus k srdci a nedovolit, aby se lidé mezi sebou takto agresivně chovali. Největšími bojovníky proti násilí v rodinách jsou samozřejmě veřejná a státní správa, ale nesmíme opomínat ani neziskové sektory, které z vlastní iniciativy chrání a nabízejí pomoc každému z nás, který má svůj život poznamenaný takovýmto nežádoucím zážitkem. Nejvíce přispět k záchraně ale může i každý z nás, který je v kontaktu s postiženou osobou.

6 Závěr

Tato bakalářská práce je věnována velmi diskutovanému tématu v dnešní společnosti, kterým je násilí v rodině, konkrétně násilí páchanému na ženách a jeho zdravotním a sociálním dopadům. Téma syndrom týrané ženy jsem si vybrala nejen díky jeho aktuálnosti, ale také kvůli faktu, že mě vnitřně toto téma velmi zajímá a v mém okolí se objevují osoby, které mají určité znaky tohoto fenoménu. Mám pocit, že dnešní společnost má zvláště ucelený systém, který agresivní chování k ženám dovoluje čím dál víc, což mě osobně zaráží a znepokojuje. Má úroveň znalostí o problému týraných žen byla před vypracováním této práce na vcelku nízké úrovni, což dle mého odráží i úroveň povědomí většinové společnosti. Znalosti jsem získala při studiu odborné literatury, publikací, statistik, nespočtu článků či kampaní. Seznámila jsem se s prací neziskových organizací, státních institucí i s pomocí čerpajících z různých občanských sdružení. Díky této skutečnosti jsem byla přesvědčena o tom, že lidé zajímající se o problematiku týraných žen dělají, co mohou pro to, aby se široká veřejnost o tomto tématu dozvěděla co nejvíce. Jenže fenomén v podobě domácího násilí je již dlouhá léta v naší společnosti bagatelizované, opomíjené téma pokryté mnoha mýty, které zkreslují názor celé laické veřejnosti. Tento fakt si dovoluji tvrdit i z vlastních zkušeností, které jsem získala v průběhu psaní své práce.

Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se skládá z obecné charakteristiky domácího násilí. Popis této vybrané problematiky mi přijde velmi užitečné k tomuto tématu, protože syndrom týrané ženy vychází z násilí páchaného v soukromí mezi blízkými osobami. V této kategorii jsem popsala druhy, formy, příčiny i jeho samotné dopady na oběti. Dále jsem se krátce pozastavila u genderového rozdělení domácího násilí. V této kapitole a podkapitolách vysvětluji důležitost zakotveného vnímání skutečného muže a skutečné ženy dle genderového rozdělení rolí. Studie uvedené v této práci prokázaly, že většinová společnost si představuje ideálního muže jako dominantní osobu v rodině, která má přirozené sklony k násilí. Ideální žena je naopak submisivní a téměř bez známky agrese. Zřejmě díky této zakotvené teorii se doposud objevuje v drtivé většině žena jako oběť a muž jako agresor. Následující kapitola nesoucí název – Syndrom týrané ženy, je pro tuto práci zásadní. V této části

popisují především dopady a celkové projevy dlouhodobého páchaní násilí na ženách. Další z důležitých částí této práce je právní a sociální ochrana týraných obětí. V práci jsou popsány jak právní zákony, tak státní či sociální instituce, které se o problém týraných žen zajímají a aktivně pomáhají.

Druhá, tedy praktická část práce je vytvořena pomocí kvalitativního výzkumného šetření, ve kterém jsem použila polostrukturovaný rozhovor pro rozsáhlejší výpověď komunikačních partnerů. Díky vybrané technice sběru dat měla zkoumaná osoba možnost rozsáhlejšího vyjádření k tématu a také jsem já měla možnost klást doplňující otázky, které mi umožnily udržovat rozhovor v rozmezí několika témat. Analýza dat byla provedena technikou sběru trsů, která mi umožnila redukci několika opakujících se témat do jednoho. Pro interview jsem si pomocí Krizového centra vybrala pět komunikačních partnerek, se kterými jsme vedly rozhovor. Tento rozhovor byl nahráván na diktafon a následně přepsán (příloha 1).

Cíl práce spočívá v teoretickém popisu východisek syndromu týrané ženy a v popisu subjektivních prožitků osob, které aktuálně trpí syndromem týrané ženy. Výzkumná otázka byla stanovena ve zjištění nejhorších projevů chování pachatele. Výsledky výzkumu zjistily, že týrané ženy trpí sociálními i zdravotními problémy, které vznikly v důsledku páchaní dlouhodobého násilí na jejich osobě. Komunikační partnerky uváděly v rozhovoru, že nejhorší partnerovo chování nespatřují v jediném jeho činu, ale v celém souboru chování, který je jak psychického, fyzického tak sexuálního zaměření. Vyhodnocení zjištěných informací nepřineslo pro můj údiv žádné nové poznatky. Výsledky práce tedy korespondují s již známými a odborně publikovanými skutečnostmi fenoménu domácího násilí.

Studium získaných materiálů a jeho vyhodnocování a následná úvaha nad nasbíranými daty byla důležitou součástí pro mé sebeuvědomění důležitosti a závažnosti problematiky týkající se všech oblastí domácího násilí. Rozhovor se samotnými týranými ženami a jejich intimní výpovědi vnímám jako velmi obohacující pro mém budoucí smýšlení celkového fenoménu a doufám, že tato práce poslouží k obohacení jak laické, tak i odborné veřejnosti.

Tato bakalářská práce byla sepsána s přáním o nejpřesnější vysvětlení dané problematiky. Informace by se mohly využít k dalšímu sebevzdělání osob, které se o tento fenomén zajímají. Práce je vhodná i pro ty osoby, které si nejsou doposud jisté, že

uvedeným syndromem týrané ženy trpí, anebo aby byla tato preventivní informovanost výstrahou a ponaučením pro ty, kteří se již v podobně nebezpečné situaci nacházejí. Práce je určena i pro všechny, kteří mají vedle sebe takovouto popisovanou osobu a chtějí ji pomoci.

7 Seznam použitých zdrojů

ACORUS, z. ú.: *pomoc osobám ohroženým domácím násilím* [online]. Web4ce, s.r.o., 2011 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-o-domacim-nasili.html>

APPELTOVÁ, Michaela, KUBÁLKOVÁ, Petra a Tereza WENNERHOLM ČÁSLAVSKÁ (eds.). *Ženy a česká společnost: hodnocení implementace Pekingské akční platformy na národní a mezinárodní úrovni (Peking + 15)*. Praha: Otevřená společnost - Centrum ProEquality, 2010. Policy paper ProEquality. ISBN 978-80-87110-19-5.

BAŠTECKÁ, Bohumila (ed.). *Psychologická encyklopedie: aplikovaná psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-470-0.

BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Překlad Monika Burger. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

BYSTRICKÝ, Jiří a Ivan MUCHA. *K filozofii médií*. Praha: [s.n.], 2007. ISBN 978-80-86391-23-6.

CIMRMANNOVÁ, Tereza. *Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2205-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.

ČESKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1063, o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 135 ze dne 14. března 2006, na ochranu před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999, o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7.

DALIGAND, Liliane a Véronique BEDIN. *Násilí v partnerských vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4.

FINLEY, Laura L. *Encyclopedia of domestic violence and abuse*. Santa Barbara, California: ABC-CLIO, 2013. ISBN 9781610690010.

GARDNER, Howard. *Multiple intelligences: new horizons*. Completely rev. and updated. New York: BasicBooks, 2006. ISBN 9780465047680.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

GILLERNOVÁ, Ilona a Lenka KREJČOVÁ. *Sociální dovednosti ve škole*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3472-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HUČÍN, Jakub. Proč mi ubližují? *Psychologie dnes* [online]. 2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://jakub.hucin.cz/domnasili.html>

HUNT, Morton. *Dějiny psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-386-2.

CHÁBA, Karel. Jak změnit vzorce chování? *Energetická psychologie a EFT: Trvale vyřeší životní problémy* [online]. 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.eftpsychologie.cz/clanky/jak-zmenit-vzorke-chovani/>

KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie a komunikace pro zdravotnické asistenty: 4. ročník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2831-5.

KRATOCHVÍL, Stanislav. *Manželská a párová terapie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-646-9.

KOLDINSKÁ, Kristina. *Gender a sociální právo: rovnost mezi muži a ženami v sociálněprávních souvislostech*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-343-1.

KONIGOVÁ, Lucie. Proč (ne)gramotný rodič? *Lucie konigová: Rozvíjej potenciál* [online]. 2016 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.lucie-konigova.cz/blog/cesta-projektu-negramotny-rodic/>

KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie: učebnice pro obor sociální činnost*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-3877-2.

LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

LENORE E.A. WALKER a WITH RESEARCH ASSOCIATES. *The Battered Woman Syndrome*. 3rd ed. New York: Springer Pub. Co, 2009. ISBN 0826143156.

MARHÁNKOVÁ, Jaroslava. Domácí násilí: výpovědi žen žijících v azylovém domě. *Gender, sociologie: Gender/rovné příležitosti/výzkum* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2006, 7(2), 4 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: http://www.genderonline.cz/uploads/375360f0d4e19db0fb3d350497c6fbe2a2f1df19_domaci-nasili.pdf

MARKOVÁ, Eva, Martina VENGLÁŘOVÁ a Mira BABIAKOVÁ. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1151-6.j

MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ (eds.). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

MLČÁK, Zdeněk. *Psychologie zdraví a nemoci*. Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011. ISBN 978-80-7368-951-3.

MPSV (ed.) *DOMÁCÍ NÁSILÍ: Příručka pro všechny, kteří jsou ohroženi domácím násilím* [online]. Intervenční centrum Ostrava, Bílý kruh bezpečí, z.s, 2014, , 9 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: http://www.domacinasili.cz/files/files/ic_brozura.pdf

MPSV *Promítnutí pokroků lékařské vědy do funkčního hodnocení zdravotního stavu a pracovní schopnosti ve vztahu k zdravotním postižením podle Mezinárodní klasifikace nemocí a s přihlédnutím k Mezinárodní klasifikaci funkčních schopností: závěrečná zpráva projektu výzkumu MPSV ČR HR 163/07 : publikace pro posudkovou službu sociálního zabezpečení*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008. ISBN 978-80-86878-88-1.

MPSV (ed.). *Zpráva ze čtvrté světové konference o ženách: Pekingská deklarace a akční platforma* [online]. 1995 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/12427/Peking-1995_1.pdf

ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY A, odbor prevence kriminality (ed.). *Domácí násilí - institut vykazání a další informace. DOKUMENTY - KRIMINALITA* [online]. 2011 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>

PASTOR, Zlatko. *Sexualita ženy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1989-4.

POLICIE, ČR (ed.). Nebuďme slepí k domácímu násilí!. *Preventivní informace: Domácí násilí* [online]. 2015 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx>

PROKEŠOVÁ, Miriam. Stud, vina a strach: Pekingská deklarace a akční platforma. *Britské listy: skutečnost je vždy složitější* [online]. Copyright, 2011 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/59692.html>

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.

STRÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-020-0.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠNAJDR, Michal. Stockholmský syndrom – příznaky, projevy, symptomy. *Příznaky a projevy nemoci: Poznejte svou nemoc* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.priznaky-projevy.cz/psychiatrie-sexuologie/stockholmsky-syndrom-priznaky-projevy-symptomy>

ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krize: psychologický a sociologický fenomén*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0888-4.

THOMAS, Tracy A., Carl CLEGG a William J. FREMOUW. Battered Spouse Syndrome. *Wiley Encyclopedia of Forensic Science* [online]. Chichester, UK: John Wiley & Sons, Ltd, 2009, s. 1 [cit. 2016-04-11]. DOI: 10.1002/9780470061589.fsa226.pub2. ISBN 9780470061589. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/9780470061589.fsa226.pub2>

ÚLEHLA, Ivan. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. Vyd. 3., v Sociologickém nakladatelství (SLON) 2. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-36-9.

ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Vyd. 1. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0.

TESAŘ, Michael. Posttraumatická stresová porucha. *O psychologii* [online]. 2014 [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.opsychologii.cz/clanek/46-posttraumaticka-stresova-porucha/>

VARGOVÁ, Bronislava. Vavroňová Marie. Pokorná Dana. Švecová Petra. *Manuál pro efektivní interdisciplinární spolupráci v případech domácího násilí*. Praha: ROSA, SONDY 2006.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Sestry v nouzi: syndrom vyhoření, mobbing, bossing*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3174-2.

VIERECKL, Michael, Daniela LIDINSKÁ a Petra VOTOČKOVÁ. *Určitě si poradíte: praktické rady pro životní situace, kdy potřebujete zdravotní a sociální služby*. Vydání první. Praha: FM solutions, a.s., 2015. ISBN 978-80-905989-3-5.

VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 7., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: proFem, 2012. ISBN 978-80-904564-0-2.

WEISS, Elaine. *Family & friends' guide to domestic violence: how to listen, talk, and take action when someone you care about is being abused*. Volcano, CA: Volcano Press, c2003. ISBN 188424422X.

ZATLOUKAL, Leoš. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2128-5.

8 Přílohy

Příloha 1: Přepis rozhovorů s komunikačními partnery

KP 1

Řekněte mi prosím o sobě nějaké základní údaje (věk, vzdělání, rodinný stav, děti, zaměstnání, vlastnosti, volný čas, rodina, současný stav)

„Je mi 31 a mám dvě děti. Kluka, 8 let a holku 2 roky. Udělala jsem střední školu s maturitou, ekonomku. Jsem vdaná 8 let. A teď jsem na mateřský. Dřív jsem dělala různé brigády, hostesky a servírky a tak, ale nic mi moc dlouho nevydrželo. Pak jsem byla dlouho servírka, no vlastně do té doby, co jsem otěhotněla. A pak už jsem se do práce nevracela. Myslím si o sobě, že jsem přátelská, komunikativní, takovej rodinej typ. Mám na sobě ráda, že jsem taková starostlivá a všechno musím mít perfektní. Ráda chodím do přírody a starám se o mojí zahrádku. A taky ráda jezdím na dovolený k moři. Moji rodiče jsou rozvedení, máma žije od té doby sama. Táta si našel mladou přítelkyni, se kterou teď čeká dítě. Mám ségru, je jí 25 let. Moc se spolu ale nebavíme, je taková divná. Nikdy neměla žádnýho normálního chlapa. Teď se cejtím fakt špatně. Je mi hrozně úzko. Dost jsem za poslední roky zhubla. Cejtím se furt taková vyčerpaná. Chodím k psychiatrovi a dává mi léky na maniodepresivní poruchu.“

Setkala jste se v dětství s nějakou formou agrese? / Pokud ano, u koho, v jaké podobě?

„Ano, rodiče měli mezi sebou špatný vztah a docházelo jak k psychickému, tak fyzickému kontaktu z obou stran. Já sama jsem nikdy tělesně trestaná nebyla, ale dostávala jsem tresty formou zákazů. Musela jsem například za trest uklízet celý dům, starat se o mladší sestru, což by mi nevadilo, ale musela jsem se o ní starat třeba 2 celý dny. Měla jsem taky zákaz si chodit hrát ven s kamarády. Když byla situace vyhrocena a rodiče jsem hodně naštvála, musela jsem klečet v rohu čelem ke zdi. Vzpomínám si, že to pro mě bylo hodně těžký.“

Jaký mají nyní Vaši rodiče mezi sebou vztah?

„Jo, rodiče měli mezi sebou hnusnej vztah. Křičeli na sebe a jeden druhýho i fláknul. Na mě si to ale nikdy nedovolili. Teď spolu vůbec nekomunikují. Jenom přes mojí sestru. Ani já o nich nemám žádný informace. Moje sestra jediná se s nimi do teď stýká. Já o nich nemám skoro žádné informace, jen občas si s mámou napíšu přes emaily, ale jen strohé věty nebo přání.“

Popište mi prosím aktuální vztah se svým partnerem. Jak se k Vám chová?

„No je to strašný, že jo. Víím, že ho spoustu věcí může naštvat a tak se snažím dělat pro něj vše na 150%. Dělam hlavně to, co si řekne on. Snažím se mu podřídít, protože víím, že to tak má rád. Je ředitel velké firmy a tak musím být vždy po jeho. Je hodně dominantní, což se mi vždycky líbilo. Hlavně to, jak vše dokáže zařídit. Říká mi, že mě miluje a nechce mě ztratit a tak nechce, abych se bavila s jinými muži. Většinu času se chová dost neutrálně. Pak se pohádáme, protože jsem třeba na něco zapomněla a hodně na mě křičí. Vyčítá mi první poslední a taky u toho dost nadává. Změnila jsem díky němu skoro celý svůj život a furt se snažím, ale občas to neuhlidám. Párkrát se už stalo, že mi jednu napálil, ale po pár dnech se moc omlouval, že už to neudělá. Nejlepší je, když odejde do práce. Spadne ze mě všechno to napětí a uleví se mi. S tou mladší dcerou si pak celý odpoledne užívám a je to fajn.“

Kdy jste u něj zaznamenala první známky agresivního chování?

„Jsme spolu už fakt dlouho, už 8 let. Když jsme se brali, byla jsem v jiným stavu. V tu dobu se ke mně choval hezky. Mile, byl ohleduplný, byl pozorný, bylo z něj cejtít, že mě má rád. Po narození naší dcery jsem se upoutala hlavně na ní. Potřebovala mou 100% péči. Ale můj manžel na ni začal žárlit. Přišlo mu, že se jí věnuje víc než jemu. Začal mi to vyčítat. Občas na mě začal křičet i před synem, který v tu dobu vůbec nechápal, co se děje. Po každý jsem se snažila situaci uklidnit. Ze začátku se mi to dařilo. Ale pak jsem jeho vztek nedokázala kontrolovat a po každé hádce třísknul dveřma a odešel pryč. Většinou se vrátil uprostřed noci úplně opilý a vše začínalo od znova.“

Jakým způsobem partner své chování odůvodňuje?

„Furt říká, že díky němu se máme dobře, že on je ten, kdo nosí peníze domů a že si může dělat, co chce. Říká, že se mu málo věnuju a vždy si najde něco, co se mu nelíbí. Například pozdě připravím večeři nebo nevyperu prádlo. Ale třeba i to, jak vypadám. Fakt jsem hodně zhubla. Předtím se mu nelíbila moje postava, ale teď, když jsem zhubla 15 kg, mi zase vyčítá, že mám malý prsa a i malej zadek. Jindy se zase neobleču podle jeho představ a takhle je to furt dokola. Nikdy není spokojený. Chybu vidí i ve výchově našich dětí, kvůli tomu se hádáme asi nejčastěji.“

Myslíte, že se partnerovo chování stupňuje? / Pokud ano, jak?

„Určitě ano. Všimla jsem si, že je to čím dál tím horší. Dříve jsme se chytli jen jednou za čas a nyní je to skoro na denním pořádku, přitom už nevím, co bych pro něj udělala.“

Jak se k vám partner chová na veřejnosti?

„Mile. Říká mi, že jsem jeho zlatíčko. Už jsem na to jeho přetváření alergická.“

Jaké chování u partnera vnímáte jako nejhorší?

„Když se rozzuří, vím, že přijde něco horšího. Očekávám, že se ta jeho agresivita bude ještě víc stupňovat. Bojím se cokoli udělat, aby to nebylo ještě horší. Bojím se, že ublíží našim dětem. Nejhorší je, když začne vyvádět před dětma. Snažím se věc uklidnit a přesunout se alespoň do jiného pokoje, ale většinou se mi to nedaří a naše děti vidí to, co mi dělá a to je příšerný.“

Mluvíte o svém problému se svým okolím? / Pokud ano, jak reaguje? / Pokud ne, jaký byl důvod toho, že se snažíte tento problém před ostatními tajit?

„Nikomu to neříkám. „Bojím se, že by to na mě mohli poznat a nechci nikomu vysvětlovat moji situaci a přidělovat ostatním starosti. Myslím, že by mě nikdo nepochopil. Nevycházím skoro z domu a starám se o naši malou dcerku, takže se s nikým nevidám. O mých problémech nerada mluvím. Myslím si, že by mě všichni z

okolí odsoudili a hlavně taky mýho manžela a pak bychom měli problémy se sociálkou. Bojím se, že díky vztahu mezi mnou a mým manželem by nám mohli odebrat naše děti.“

Vzdálila jste v průběhu vztahu se svým partnerem od rodiny, přátel?

„Jo asi jo. Bojím se, že by to na mě mohli poznat a nechci nikomu vysvětlovat moji situaci a přidělovat tak ostatním starosti. Myslím, že by mě nikdo nepochopil.“

Pociťujete na sobě nějaké zdravotní potíže? / Pokud ano, jaké? / Měla jste tyto potíže i před začátkem vztahu s partnerem?

„Nikdy jsem nebyvala nemocná. Jen čas od času slabou chřipku, moc na nemoci netrpím. Ted' je to ale hrozný. Cejtím se strašně slabá a nemám chuť k jídlu. Díky tomu jsem z 65 kg zhubla na 50 kg. Myslím si, že mám díky tomu i sníženou imunitu. Nechodím moc často ven na sluníčko a jsem bledá a asi nemám i dostatek vitamínů. Poledních pár měsíců mám i nepravidelnou menstruaci a padá mi dost vlasů.“

Znáte nějaké instituce, které Vám mohou pomoci? / Pokud ano, jaké?

„Znám jen toto. No a další tak jakože z doslechu, o čem se tady bavíme a tak. Spíš jsem se na nějaké stránky koukala.“

Jak chcete nyní svou situaci dále řešit?

„Já už to nějak vydržím. Jde u hlavně o mé děti. Nechci, aby vyrůstaly v rozvrácený rodině jako já. Takže počkám, až děti odrostou a nějak to zvládneme.“

KP 2

Řekněte mi prosím o sobě nějaké základní údaje (věk, vzdělání, rodinný stav, děti, zaměstnání, vlastnosti, volný čas, rodina, současný stav).

„Mám 43 let a jsem vyučená jako kuchařka. Tuhle práci dělám pořád. Jsem díky moji malý kvalifikaci zaměstnaná ve školní jídelně jako pomocná kuchařka. Víím, že kdybych měla školy, mohla bych dělat i v restauraci, no škoda. Vdala jsem se, když mi bylo 23,

ale to nevydrželo a po pěti letech jsme se rozvedli. Pak jsem měla takový delší období, kdy jsem vystřídala několik chlapů. Teďkon s tímhle chlapem jsem 5 let. Asi jsem usměvavá, hodná, komunikativní, přátelím se taky s každým a asi pracovitá. Ráda dělám na zahrádce, ale nemám na to moc čas. Jo a taky ráda běhám. Beru to jako takovou meditaci. Moji rodiče jsou rozvedení a nekomunikují spolu. Bavím se jenom s tátou, mámu už jsem neviděla hrozně dlouho. Bavím se s mojí sestrou, která je o 4 roky mladší než já. Má dvě děti a je skvělá. Trávíme spolu dost času. Teď je to hrozný. Mám deprese, cejtím se úplně méněcenně. A nemáme peníze, to tomu taky dost přispívá.“

Setkala jste se v dětství s nějakou formou agrese? / Pokud ano, u koho, v jaké podobě?

„Moje matka byla hodně přísná a měla takovou dost striktní výchovu. Za každé prohřešek mě dost mlátila. Otec byl dost proti a dost se mě zastával a kvůli tomu se pak s mámou taky hádali. Moje sestra byla mladší, a proto matka vždy potrestala jenom mě, což mi v tu dobu přišlo nespravedlivý. Měla jsem hodně snížený sebevědomý a moji spolužáci na základní škole to moc dobře věděli a taky si toho dost všímali. Často se stávalo, že mi třeba sebrali věci nebo se mi i posmívali, mám na tuto dobu docela špatné vzpomínky.“

Jaký mají nyní Vaši rodiče mezi sebou vztah?

„Spíš negativní. Rozvedli se asi před deseti lety a teď spolu neudrží žádný kontakt. Myslím si, že by spolu nevydrželi ani v jedné místnosti. Nemají si co říct. Otec je přesvědčený o tom, že je má matka nepřiměřeně surová a popravdě si to myslím taky, proto s ní ani já neudržuji žádný kontakt.“

Popište mi prosím aktuální vztah se svým partnerem. Jak se k Vám chová?

„Partnerů jsem měla několik. Bohužel jsem na ně nikdy neměla štěstí. Vdala jsem se ve svých 23 let, ale tento vztah nevydržel a po pěti letech jsme se rozvedli. Od té doby jsem vyzkoušela ještě několik vztahů, ale žádný z nich nebyl ideální. Až před čtyřmi lety jsem potkala mého aktuálního partnera, se kterým jsem dodnes. Partner je alkoholik. Vždy,

když přijde domů opilý, má agresivní sklony. Můžou za to pak všechny maličkosti. Většinou na mě křičí a mlátí s věcmi. Rozbil už spoustu nábytku i spotřebičů. Při vyvrcholení situace mě i zmlátí.“

Jakým způsobem partner své chování odůvodňuje?

„Odůvodňuje to, že když se rozčílí, tak neví, co dělá. Vždycky se mi ale potom omluví a řekne, že už se to nikdy nestane.“

Myslíte, že se partnerovo chování stupňuje? / Pokud ano, jak?

„Myslím, že ano. Postupem času si partner nevyhlíval vztek na věcech, ale začal si ho spíše vylívat na mně.“

Jak se k vám partner chová na veřejnosti?

„Nedává svůj sklon násilí najevo.“

Jaké chování u partnera vnímáte jako nejhorší?

„Nejhorší je, když na mě křičí, že spolu nemůžeme mít děti. Cítím se být pak úplně bezcenná.“

Mluvíte o svém problému se svým okolím? / Pokud ano, jak reaguje? / Pokud ne, jaký byl důvod toho, že se snažíte tento problém před ostatními tajit?

„Bavím se o tom jen s mojí kamarádkou, ale všechno jí neříkám, třeba to že mě uhodil, ale jenom to, že jsme se pohádali.“

Vzdálila jste v průběhu vztahu se svým partnerem od rodiny, přátel?

„Snažím se pořád udržovat vztahy s otcem i sestrou i svojimi kamarádkami, ale už to není tak časté jako dřív. Přijdu si mezi nimi jako kůl v plotě. Přijde mi, jako bych si s nimi neměla co říct.“

Znáte nějaké instituce, které Vám mohou pomoci? / Pokud ano, jaké?

„Vím, že až se situace hodně zhorší, můžu zavolat policii.“

Jak chcete nyní svou situaci dále řešit?

„Věřím svému partnerovi, že se napraví. Myslím, že po každém útoku si uvědomí, že to přehnal a že by mohl skončit s pitím. Mám takový pocit, že kdyby nepil, tak by se tak nechoval.“

KP 3

Řekněte mi prosím o sobě nějaké základní údaje (věk, vzdělání, rodinný stav, děti, zaměstnání, vlastnosti, volný čas, rodina, současný stav).

„Je mi 23 let a mám vystudovanou kosmetičku. Nyní pracuju jako prodavačka kosmetiky. Už mě to ale strašně nebaví, takže přemejšlím o tom, že tuhle práci změním. Bojím se ale, že mě nikde nevezmou a tak, znáte to. Mám přítele, kterej se o mě prakticky nezajímá no a děti spolu ještě nemáme. Samu sebe bych popsala jako inteligentní holku, která je ale dost citlivá a úplně nepotřebuju se prosazovat na veřejnosti. Mám ráda ruční práce, jízdu na kole, zajdu ráda třeba i do Zoo. A ještě třeba móda. Naši jsou rozvedení, dost se hádali a tak spolu radši teď ani nemluví. Mám jednu nevlastní sestru, která má roční dítě, ale nevidáme se. Znáám jí vlastně jenom z Facebooku. Viděli jsme se párkrát v životě. Teď se cejtím, strašně. Úplně na dně. Uvažuju, že si navštívím psychologa, protože si myslím, že tuhle situaci ve vztahu už vůbec nezvládám.“

Setkala jste se v dětství s nějakou formou agrese? / Pokud ano, u koho, v jaké podobě?

„Na základní škole jsem byla šikanovaná. Spolužákům se nelíbil můj nos, který mám od malička trochu větší, a proto se mi hodně smáli. Byla jsem středem posměchu a nadávek. Nikdy však nedošlo k fyzickému napadení, pouze např. žvejka ve vlasech.“

Rodiče mě nikdy neuhodili, vždycky jsem dostávala jen zákazy a psychické tresty, takový to vyhrožování a zastrašování.“

Jaký mají nyní Vaši rodiče mezi sebou vztah?

„Žádný. Naposledy se bavili možná před pěti lety v průběhu rozvodu. Přestali si rozumět hlavně kvůli penězům, moje matka sponzorovala celou domácnost a otec si za své peníze kupoval pouze hračky.“

Popište mi prosím aktuální vztah se svým partnerem. Jak se k Vám chová?

„Bydlíme společně v malém panelákovém bytě s mojí matkou. Setkáváme se pouze ve večerních hodinách, když oba přijdeme z práce. Po celým dnu je můj přítel dost unavený a tak se spolu ani moc nebavíme. Díky naší práci spolu netrávíme moc času a tak jsme se dost odcizili. Když už spolu jsme a máme čas na sebe, tak se hádáme kvůli každé maličkosti. Každý den se najde nějaká maličkost, kvůli které máme rozepře. S mojí matkou se už taky nebaví. Úplně nejčastěji se spolu hádáme. Nelíbí se mu, že díky svojí práci navštěvuji dost mužských klientů a žárlí. Kontroluje mi moje soukromí a dokonce i to, co si píšu z kámoškami. Hned po práci musím jít hned domů, aby neměl žádné podezření. Párkrát už se stalo, že jsme se kvůli tomu i poprali. Bylo to kvůli tomu, že jsem nechtěla, aby se mi díval do mobilu a tak jsem se ho snažila odstrčit, jenomže mě vždycky praštil. Jednou jsem spadala tak nešikovně, že jsem si udělala něco s rukou a musel mě odvézt do nemocnice.“

Kdy jste u něj zaznamenala první známky agresivního chování?

„Asi tak nějak před dvěma lety v době, kdy jsem začala chodit do práce. Našel mi totiž v mobilu zprávy od jednoho z klientů a nelíbilo se mu, co si píšeme, i když se to týkalo jen práce. Hodně jsme se pohádali a od té doby mi prostě nevěří a pořád mě kontroluje.“

Jakým způsobem partner své chování odůvodňuje?

„Říká mi, že mě miluje a nechce mě ztratit a tak nechce, abych se bavila s jinými chlapama, ale to já přece nedělám. No a druhý den se mi omlouvá a říká, že to tak nemyslel, že mi nechtěl ublížit a že mě přece miluje a nikdy by to už neudělal.“

Myslíte, že se partnerovo chování stupňuje? / Pokud ano, jak?

„Určitě. Zezačátku byl jenom naštvaný a nechtěl to moc řešit. Ted' je to ale strašný. Třeba mě vezme a přidrží u zdi a snaží se ze mě dostat podrobnosti, i když se jedná třeba fakt jenom o práci.“

Jak se k vám partner chová na veřejnosti?

„Ty jo asi mile. Dává všem najevo, že jsem pouze jeho. Všude, kam jdeme, se držíme za ruce. A i když já ho za tu ruku prostě držet nechci, tak on mě chytne a úplně mě za sebou vláčí.“

Jaké chování u partnera vnímáte jako nejhorší?

„Úplně nejvíc bezmocně se cítím, když mi vyhrožuje. Třeba rozchodem nebo tím, že mi vyhrožuje, že za nima půjde a vyřeší si to s nima. Za těma máma klientama. Nebo i mě, že mě seřeže jako psa a tak. To je strašný.“

Mluvíte o svém problému se svým okolím? / Pokud ano, jak reaguje? / Pokud ne, jaký byl důvod toho, že se snažíte tento problém před ostatními tajit?

„Nikdo o tom neví. Bavím se o tom jen s jednou mojí kamarádkou, ale všechno jí neříkám, třeba to, že mě zmlátil, ale jenom to, že jsme se pohádali. Snažím se to skrývat i před mojí mámou. Nechci, aby ho z našeho bytu vyhodila. Přes zed' toho máma ale taky musí slyšet spoustu, ale asi jen to, jak se spolu hádáme. Nikdy ho neviděla, že by mě mlátil.“

Vzdálila jste v průběhu vztahu se svým partnerem od rodiny, přátel?

„Asi jo. Na střední škole se všechno zlepšilo, měla jsem tam kamarády, nikdo mě nešikanoval. Po ukončení školy a nástupu do práce jsem ztratila se všemi kontakt. Můj přítel mi zakazuje se bavit s mými kolegyněmi, protože si myslí, že mě manipulují proti němu. Nechápu.“

Pociťujete na sobě nějaké zdravotní potíže? / Pokud ano, jaké? / Měla jste tyto potíže i před začátkem vztahu s partnerem?

„Je mi pořád špatně od žaludku. Takový jako křeče. Ani moc nejím, nemám chuť k jídlu. Během našeho vztahu jsem dost zhubla.“

Znáte nějaké instituce, které Vám mohou pomoci? / Pokud ano, jaké?

„No popravdě ani ne. Nemyslím si, že je má situace natolik vážná, že bych to měla s někým konzultovat. Jako tohle krizový centrum jo, ty pani tady mluví i o dalších věcech, ale já se o to moc zajímat nechci. Všechno s tím spojený mi je strašně nepříjemný a bojím se. Neumíte si to představit.“

Jak chcete nyní svou situaci dále řešit?

„Nechám tomu volný průběh. Doufám, že když mi nenajde nic v telefonu, tak se časem změní a začne mi věřit, že chci opravdu jenom jeho.“

KP 4

Řekněte mi prosím o sobě nějaké základní údaje (věk, vzdělání, rodinný stav, děti, zaměstnání, vlastnosti, volný čas, rodina, současný stav).

„Je mi 34 let a mám vystudovanýho bakaláře na vysoké škole ekonomické. Nyní je moje povolání kamionový dispečer jedný mezinárodní firmy. Jsem rozvedená a mám tři děti. S mým bývalým manželem spolu ale pořád žijeme. Manžel nosí domů peníze a my ho s dětmi prostě potřebujeme. Bez něj bychom měli velký finanční problémy. Řekla bych o

sobě, že jsem komunikativní, docela empatická a asi i fyzicky zdatná, protože zvládnou to, co dělá on, to musím být. Miluju cestování, jízdu na kole, ale úplně ze všeho nejvíc moje úžasný děti. S nima trávím nejvíc času. Nemám žádného sourozence, naši jsou rozvedení. Rozvedli se, když mi bylo 17. S tátou se nevidám vůbec. Nevím ani kde je. Máma nám občas pohlídá děti. Víte, moje situace není vůbec jednoduchá. Po rozvodu s mým manželem se všechno zhroutilo a úplně jsem to psychicky nezvládla. Nesnáším takový ty oblbováky na psychiku, takže se tomu snažím pořád vyvarovat. Ale je to těžký, mám fakt depku už ze všeho. Ale snažím se být silná, hlavně kvůli dětem.“

Setkala jste se v dětství s nějakou formou agrese? / Pokud ano, u koho, v jaké podobě?

„V 17 letech, kdy si otec našel milenkou, se s matkou hodně hádali a mně to hodně vadilo. Nikdy ji neuhodil, ale bylo mi to dost nepříjemný. Za tresty jsem dostávala spíše domácí vězení nebo zákaz chodit na nějaké aktivity, ale nějaká ta facka určitě taky proběhla.“

Jaký mají nyní Vaši rodiče mezi sebou vztah?

„Můj otec se po rozvodu s matkou přestěhoval a druhý konec ČR. Žije tam se svou milenkou. Ona je teď už asi i jeho manželka. Vůbec se nevidáme, ale mám takový pocit, že mají už i vlastní děti. Moje matka je sama a žije nedaleko mého domu, takže se vidáme dost často. Moji rodiče se nevidají. Matka otce zavrhla. Jestli si třeba posílají přání na Vánoce nebo k narozeninám nevím, nemluvíme o tom s matkou ani s nikým jiným.“

Popište mi prosím aktuální vztah se svým partnerem. Jak se k Vám chová?

“Můj bejvalej manžel se ke mně nechová hezky, a ačkoliv jsme se rozvedli, se ke mně nechová hezky. Myslím si, že vliv na jeho chování má i jeho nová práce. Ostré útoky jsou na denním pořádku. Rozvedli jsme se řekněme kvůli jeho fyzickému napadení a v průběhu rozvodu to bylo úplně nejhorší. Působila jsem tím na něj asi velký tlak a on si to vybijel na mě. V průběhu rozvodu si nikdo nevšiml, že by mě můj manžel mohl týrat. Skrývala jsem to a on sám to dělal tak, aby to na mě nebylo znát. Většinou jsem

dostávala rány do břicha a nohou. Jeho sexuální život směřuje jiným směrem. Asi má nějakou milenku, ale to už je mi jedno. Ať si dělá, co chce. Jsem s ním pořád proto, že jsem stále nesehnala bydlení pro mě a moje 3 děti. Nemám dostatek financí, abych mohla uživit byt a 3 děti.“

Kdy jste u něj zaznamenala první známky agresivního chování?

„Myslím, že to bylo po narození našeho syna. Už si nevzpomínám, proč se můj manžel začal chovat agresivně. Asi to byla jedna z hádek, kvůli penězům a on se neovládl a uhodil mě. Dřív agresivní nebyl. Byl to fajn chlap.“

Jakým způsobem partner své chování odůvodňuje?

„Vždy po nějakém takovém útoku se začne chovat hezky, ale trvá to pár dní. Nosí mi kytky a říká, že to přehnal, byl vystresovaný z práce a moc se mi omlouvá a že to už neudělá. Chápete to?“

Myslíte, že se partnerovo chování stupňuje? / Pokud ano, jak?

„Myslím, že se jeho chování zhoršilo ve chvíli, kdy jsem požádala o rozvod. Během soudního řízení byla situace nejhorší, dokonce jsem se musela kvůli tomu odstěhovat na pár dní k mamince. Teď je to teda klidnější, ale ty útoky přetrvávají.“

Jak se k vám partner chová na veřejnosti?

„No docela normálně. Asi aby nebylo znát, jaký opravdu je. Ale je pravda, že na veřejnost spolu moc nechodíme. Většinou jsem doma sama s dětmi.“

Jaké chování u partnera vnímáte jako nejhorší?

„Nejhorší je ta falešnost. Před ostatními se chová normálně a v soukromý je úplně jinej k nepoznání. Buď je dost pasivní a jediný co udělá je, že si lehne a jinak se víc nestará, aebo se hádáme. A taky když na mě útočí slovy a uráží mě. Potom už přijde jenom ta facka, kterou už moc nevnímám, protože jsem z těch slov už tolik unavená, že už se nemůžu na nic soustředit.“

Mluvíte o svém problému se svým okolím? / Pokud ano, jak reaguje? / Pokud ne, jaký byl důvod toho, že se snažíte tento problém před ostatními tajit?

„Maminka to ví. Ona byla ten první podnět, který mě přiměl k rozvodu. Okolí to neví. Snažím se to zatajit, abych se nemusela cítit ponížena. Myslím, že by se na mě každý díval skrs prsty. Kdybych to ostatním říkala, tak si myslím, že by mě okamžitě všichni odsoudili. Znáte lidi.“

Vzdálila jste v průběhu vztahu se svým partnerem od rodiny, přátel?

„Pravidelně se vidám jenom s maminkou, ale mezi ostatní moje přátele se moc nedostanu. Když manžel odjede na služební cestu, tak jsem ráda, že můžeme být s dětma spolu doma a nevyhledávám moc ostatní lidi.“

Pocítujete na sobě nějaké zdravotní potíže? / Pokud ano, jaké? / Měla jste tyto potíže i před začátkem vztahu s partnerem?

„Ano. Mám na nohou, zádech i břiše podlitiny a modřiny. Před pěti lety jsem měla kýlu, ale nevím, jestli to bylo díky tomu. Bolí mě celý člověk. Mám problémy s žaludkem. Málo co mi sedne a není mi špatně. Poruchy spánku jsem mývala až do doby, kdy jsem u něj musela spát. Teď spím na pohovce v obýváku a spí se mi tam líp. Občas spím i s dětmi.“

Znáte nějaké instituce, které Vám mohou pomoci? / Pokud ano, jaké?

„Bohužel, tady v tomhle jsem zavedená jen kvůli mojí mamce. Sama jsem se o tyto instituce nezajímala. Nevím, jestli by to bylo dobré. Vždy jsem se snažila problémy řešit sama a nerada jsem do toho nezapojovala okolí.“

Jak chcete nyní svou situaci dále řešit?

„Ráda bych našla bydlení pro sebe a své děti s tím, že by určitě došlo k soudnímu řízení o péči o děti. Nevím, jestli by manžel dovolil, abych se o ně starala sama. Ale zase věřím tomu, že by se o ně staral hezky a celý střed problému dělám já.“

KP 5

Řekněte mi prosím o sobě nějaké základní údaje (věk, vzdělání, rodinný stav, děti, zaměstnání, vlastnosti, volný čas, rodina, současný stav).

„Takže je mi 28. Mám maturitu na střední škole obchodní. Ted' pracuju jako asistentka architektonického studia. Jsem vdaná 6 let za svého manžela a máme spolu holčičku, který je 6. Manžel do vztahu přivedl ještě jeho syna, kterému je ted' 18 let. Je to spratek rozmazlený. Furt řešíme spolu nějaký problémy. Přijde mi, že jsem taková asi kamarádská, pečlivá. Mám ráda svojí zahradu. Ráda si zahraju třeba venku badminton a taky ráda čtu, asi romantickou literaturu. Moje rodiče jsou furt spolu, ale vztah to byl taky hrozný. Měli se rozvádět, když jsem byla malá, ale nějak se to nakonec urovnalo. Asi nedokážou žít bez sebe mi tak přijde. Mám je oba dva ráda, ale častěji se vídám s mamkou. Mám dva starší sourozence, kteří jsou dvojčata. Ted' je jim už 30. Na dětství s nima nevzpomínám ráda. Bylo to samý ponižování od dvojčat, šikana a tak. Ted' můj stav není moc dobrý. Užívám antidepresiva, jsem furt nervózní, pořádně se nevyspím. Jsem furt nesoustředěná a rozlitaná v práci, takže je to docela průšvih. Tam se soustředit musím.“

Setkala jste se v dětství s nějakou formou agrese? / Pokud ano, u koho, v jaké podobě?

„Jojo. Už od mala mě šikanovali sourozenci. Povyšovali se nade mě. K násilí nedocházelo, jen slovní útoky a psychický jakože zastrašování. Nic jsem nemohla. Všechno mi překazili. Třeba mi i snědli večeři. Pomlouvali mě na základce u mých spolužáků a já se kvůli nim skoro s nikým nebavila. A ze stran rodičů, když jsem doma zlobila, tak mi taky rádi nasekali páskem nebo rákoskou. Takový tresty byly na denním pořádku. Např. za špatnou známku nebo za to, že jsem bratrům oplácela to, co dělali oni mně. Bylo to nespravedlivý.“

Jaký mají nyní Vaši rodiče mezi sebou vztah?

„Jsou spolu. Zdají se mi ale dost vyhořelí. Moc spolu nekomunikují. Mají se ale rádi, neublížíjou si. Od té doby, co jsme se sourozenci opustili jejich dům, přijde mi, jakoby ztratili náboj.“

Popište mi prosím aktuální vztah se svým partnerem. Jak se k Vám chová?

„Můj manžel mi svůj čas nevěnuje a chodí se svými kumpány přes celý den na obědy, večere, kávy, piva atd. Jsem celý den doma sama. Když už přijde je pilej a hrubej. Mně se tohle jeho chování nelíbí a tak mu to vyčítám a on z opilosti nezvládá tyhle svoje nervy a pak je to tady. Poslední dobou už k jeho programu nemám ani žádný připomínky, ale jeho chování je furt stejný. Je hrubý a nepřispívá k tomu ani jeho syn, který ho brání a ze všeho obviňuje mě.“

Kdy jste u něj zaznamenala první známky agresivního chování?

„Před pěti lety. Ten den si přesně pamatuji, bylo to, když se vrátil z dovolené se svými kamarády. Nebyl na mě hodný a asi od nich dostal asi i nějaký typy si myslím, jak se ke mně chovat a tak se tak choval. Od té doby je uzavřený, neprobírá se mnou svoje problémy ani nic jiného, a když se na něco zeptám, dostanu, že prý mě to vůbec nemá zajímat.“

Jakým způsobem partner své chování odůvodňuje?

„Prý, že je přepracovaný a že má málo energie. Nemám na něj prý vůbec mluvit, že ho to unavuje. Mám spoustu svých problému, které s ním chci řešit a on je ignoruje. Ale možná že dobře.“

Myslíte, že se partnerovo chování stupňuje? / Pokud ano, jak?

„Od té dovolené se chová jako magor. Myslím si, že vliv na jeho chování má i jeho nová práce. Povýšili ho na příčku vedoucího provozu a tak mi teď přijde, že má chůič přenést tohle autoritativní chování i domů. Vůbec mu nemůžu vysvětlit, aby se ke mně takhle nechoval. Dřív byl hnusný jenom ve formě psychický a teď už je to spíš o tom fyzickým.“

Jak se k vám partner chová na veřejnosti?

„On je chytrý. Je milý a maskuje své chování gentlemanstvím. Před našimi kamarádkami o mně ale říká, jak jsem strašná manželka a to mě štve.“

Jaké chování u partnera vnímáte jako nejhorší?

„Asi sexuální. Když přijde a vynutí si ode mě sex a já to prostě udělat musím. Cítím se pak úplně strašně. Ale to vlastně u všeho, co udělá, takže nevím.“

Mluvíte o svém problému se svým okolím? / Pokud ano, jak reaguje? / Pokud ne, jaký byl důvod toho, že se snažíte tento problém před ostatními tajit?

„Nemluví, stydím se za to, protože bych vypadala před ostatními jako slaboch, co se z téhle situace nedokáže dostat.“

Vzdálila jste v průběhu vztahu se svým partnerem od rodiny, přátel?

„Ano, vzdálila. Stydím se totiž za to, že mě okolí odsoudí.“

Pociťujete na sobě nějaké zdravotní potíže? / Pokud ano, jaké? / Měla jste tyto potíže i před začátkem vztahu s partnerem?

„Ano cítím. Nemůžu spát, jsem nervózní, pořád v napětí. Už jsem prošla celou řadou expertů psychologů i psychiatrů a všem opakuji, že jsem pouze ze stresu z mé malé dcery a těžké práce. Nikomu jsem nepřiznala, že by mě můj muž mohl bít.“

Znáte nějaké instituce, které Vám mohou pomoci? / Pokud ano, jaké?

„Nic víc než tohle krizový centrum neznám. Napadá mě pouze policie.“

Jak chcete nyní svou situaci dále řešit

„Bojím se to jakkoliv řešit, protože jsem závislá na manželovi a jeho finančních prostředcích. Pokud bychom se odloučili, přijdu o všechno.“